

Διαδικασία: Η.9.2019

Ευσεβείας: (1) Μορτώ παπαγαλαζίου Α.Γ.Γ.

Εφεύρητο: Η.Π.Δ.Σ. «ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

ΕΛΛΑΔΟΣ (Τ.Ε.Ε.)»

Δικαστής: Α. ΠΡΩΤΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ 9/10/2020

5703

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Η κρινόμενη από 16.6.2018 και με αριθμούς έκθεσης κατάθεσης 60480/4076/21.6.2018 έφεση κατά της με αριθμό 821/2018 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία εκδόθηκε κατ' αντιμολίαν των διαδίκων, κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών (άρθρα 614 επ. του ΚΠολΔ, όπως αυτά τέθηκαν μετά την τροποποίηση του ν. 4335/2015), ασκήθηκε νομοτύπως και εμπροθέσμως, κατά την ανωτέρω αναφερόμενη ημερομηνία, δηλαδή μέσα στην προβλεπόμενη από το άρθρο 518 παρ. 1 του ΚΠολΔ προθεσμία των τριάντα ημερών από την επίδοση της εκκαλούμενης απόφασης στους ενάγοντες - εκκαλούντες, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 23.5.2018 (όπως προκύπτει από τη σχετική επισημείωση του επιδόσνατος αυτή δικαστικού επιμελητή επί του σώματος της προσβαλλόμενης απόφασης), ενώ, για το παραδεκτό της, δεν απαιτείται η κατάθεση του παραβόλου που προβλέπεται στο άρθρο 495 παρ. 3 εδ. στ' του ΚΠολΔ (όπως αυτό ισχύει, λόγω του χρόνου άσκησης της ένδικης έφεσης, σύμφωνα με το άρθρο 1 άρθρο ένατο παρ. 2 του ν. 4335/2015), καθόσον η υποχρέωση κατάθεσης του προβλεπόμενου στη διάταξη αυτή παραβόλου σε εκείνον που ασκεί το ένδικο μέσο της έφεσης, δεν ισχύει, μεταξύ άλλων, και για τις προβλεπόμενες στο άρθρο 614 αριθ. 3 του ΚΠολΔ εργατικές διαφορές (προϊσχύον άρθρο 663 του ΚΠολΔ για τις εργατικές διαφορές, υπό την ισχύ του οποίου, επίσης - πριν την έναρξη ισχύος του ως άνω νόμου 4335/2015 - δεν απαιτούνταν η κατάθεση παραβόλου, σύμφωνα με το άρθρο 495 παρ. 4 εδ. ε' του ΚΠολΔ - βλ. ΕφΛαρ 168/2019 δημοσίευση σε ΤΝΠ ΔΣΑ). Πρέπει, επομένως, να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς τη νομική και ουσιαστική βασισμότητα των λόγων της, κατά την ίδια ειδική διαδικασία, κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη ως άνω απόφαση, από το παρόν Δικαστήριο, το οποίο είναι καθ' ύλην αρμόδιο για την εκδίκαση της (άρθρο 19 του ΚΠολΔ, όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3994/2011).

Με την από 21.6.2017 και με αριθμούς έκθεσης κατάθεσης 549582/1511/2017 αγωγή τους, οι αρχικώς είκοσι δύο (22) ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι όλοι τους προσλήφθηκαν και υπηρέτησαν το εναγόμενο και εν προκειμένω εφεσίβλητο, ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ Τ.Ε.Ε.», σε εκτέλεση αλλεπάλληλων συμβάσεων, που χαρακτηρίζονταν ως έργου, κατά τις ημεροχρονολογίες και με τα καθήκοντα που αναφέρονται αναλυτικά στο αγωγικό δικόγραφο ο καθένας τους. Ότι, ειδικότερα, το εναγόμενο - εφεσίβλητο ως άνω νομικό πρόσωπο, προκειμένου να καλύψει πάγιες και διαρκείς ανάγκες του σε συγκεκριμένες θέσεις εργασίας, λόγω έλλειψης μόνιμου προσωπικού αυτού, σύστηνε κάθε έτος ομάδες εργασίας που αποτελούνταν από τους ενάγοντες και στις οποίες, με αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής του, ανέθετε συγκεκριμένο έργο, οι δε (σχετικές) αποφάσεις αυτού (εναγόμενου - εφεσίβλητου) ανανεώνονταν συνεχώς και διαδοχικά, προκειμένου να μην μεσολαβεί κενό διάστημα και κατά τρόπο ώστε όλοι οι ενάγοντες να εργάζονται για λογαριασμό του χωρίς να μεσολαβεί καμία διακοπή. Ότι, όμως, από το μήνα Ιούλιο του έτους 2010 το εναγόμενο - εφεσίβλητο αιφνίδια και αδικαιολόγητα έπαψε να τους καταβάλει τη μηνιαίως καταβαλλόμενη αποζημίωσή τους, παρ' όλο ότι συνέχιζε να τους απασχολεί πλήρως στα εκτειθέμενα στο αγωγικό δικόγραφο καθήκοντα, γεγονός που τους προκάλεσε σημαντικά προβλήματα στην κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών τους, ενώ, επιπλέον, εξαιτίας της συμπεριφοράς του αυτής και του ιδιότυπου καθεστώτος απασχόλησής τους, συνεπεία του οποίου οι συγκεκριμένοι διάδικοι υποχρεούνταν να καταθέτουν τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να τους καταβληθεί η νόμιμη μηνιαία αποζημίωσή τους, οι ενάγοντες στερήθηκαν τη δυνατότητα καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών τους. Ότι, παρά τον ανωτέρω χαρακτηρισμό της, η απασχόληση αυτών (εναγόντων), από την αρχή της πρόσληψής τους, είχε όλα τα χαρακτηριστικά της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αφοίστου χρόνου, καθώς οι ενάγοντες κάλυπταν πάγιες και διαρκείς ανάγκες του εναγόμενου - εφεσίβλητου νομικού προσώπου, ο δε διαφορετικός, κατά τα ανωτέρω χαρακτηρισμός των συμβάσεων εργασίας τους από το τελευταίο ήταν προσχηματικός και έγινε προς καταστρατήγηση των νόμιμων δικαιωμάτων τους, με αποτέλεσμα να μην παράγει έννομα αποτελέσματα. Με βάση τα παραπάνω πραγματικά

περιστατικά και παραιτούμενοι, επιπλέον, με το δικόγραφο της αγωγής αυτής από την προηγουμένως ασκηθείσα από 16.12.2016 και με αριθμούς έκθεσης κατάθεσης 93024/2401/2016 αγωγή τους, που, κατόπιν αναβολής, είχε προσδιοριστεί να συζητηθεί την 8.2.2019, οι ενάγοντες ζήτησαν : α) να αναγνωριστεί ότι η έννομη σχέση που τους συνδέει με το εναγόμενο – εφεσίβλητο είναι μία ενιαία σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, β) να υποχρεωθεί το εναγόμενο – εφεσίβλητο να τους κατατάξει σε θέσεις αντίστοιχες της ειδικότητάς τους, καταβάλλοντάς τους τις νόμιμες αποδοχές των αντίστοιχων θέσεων και ειδικοτήτων, λαμβανομένων υπόψη των τυπικών τους προσόντων, με την απειλή χρηματικής ποινής για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσή του με την εκδοθησόμενη απόφαση, γ) να αναγνωριστεί ότι η ισοδυναμούσα με καταγγελία των συμβάσεών τους από το εναγόμενο - εφεσίβλητο τυπική λήξη της τελευταίας σύμβασης καθενός αυτών (εναγόντων) είναι άκυρη, δ) να κηρυχθεί η εκδοθησόμενη απόφαση προσωρινώς εκτελεστή και ε) να καταδικαστεί το εναγόμενο – εφεσίβλητο στην δικαστική τους δαπάνη. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλούμενη με αριθμό 821/2018 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που την απέρριψε ως νομικά αβάσιμη και συμψήφισε τα δικαστικά έξοδα των διαδίκων στο σύνολό τους. Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται τώρα οι 1^η, 4^η, 6^η, 7^η, 8^η, 9^η, 10^η, 11^η, 12^η, 14^η, 15^η, 16^η, 17^η, 18^η και 20^η των αρχικών εναγόντων, με την κρινόμενη έφεση τους, για τους αναφερόμενους στο οικείο δικόγραφο λόγους, που συνιστανται στην εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, ζητώντας να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη παραπάνω απόφαση, προκειμένου να γίνει δεκτή στο σύνολό της η αγωγή τους, επιπλέον δε να καταδικαστεί το εναγόμενο – εφεσίβλητο ως άνω νομικό πρόσωπο στην δικαστική τους δαπάνη.

Με την κοινοτική οδηγία 1999/70/Ε.Κ., που εκδόθηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε., στις 28.6.1999, ύστερα από τη συμφωνία - πλαίσιο την οποία συνήψαν, στις 18-3-1999, οι διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα (...), καταλαμβάνει και το δημόσιο τομέα και εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους με διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου, σε κάθε περίπτωση που υποκύρπτεται σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, καθορίζονται ως βασικοί στόχοι: α) η αποφυγή δυσμενών διακρίσεων εις βάρος των εργαζομένων ορισμένου χρόνου, αναφορικά με τις συνθήκες απασχόλησης, την προϋπηρεσία κ.λ.π. (ρήτρα 4) και β) η λήψη μέτρων από τα κράτη - μέλη για την αποφυγή καταχρήσεων κατά τη σύναψη διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (ρήτρα 5), με τη θέσπιση κανόνων που καθορίζουν αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων διαδοχικών συμβάσεων, τη μέγιστη συνολική διάρκειά τους, τον αριθμό των ανανέωσεων και τον, ύστερα από διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους, προσδιορισμό, όταν χρειάζεται, των συνθηκών υπό τις οποίες οι συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται "διαδοχικές" και χαρακτηρίζονται ως συμβάσεις ή σχέσεις αορίστου χρόνου, (βλ. ΟΛΑΠ 18/2006 ΤΝΠ Νόμος). Ειδικότερα, ως προς την παραπάνω Οδηγία πρέπει να αναφερθούν τα ακόλουθα: Κατά το άρθρο 1 της Οδηγίας 1999/70, αυτή αποσκοπεί στην "υλοποίηση της συμφωνίας- πλαισίου [...], η οποία συνήφθη [...] μεταξύ διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα (...)" Κατά τη ρήτρα 1 της συμφωνίας-πλαισίου, σκοπός της συμφωνίας - πλαισίου είναι, αφενός, η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων και, αφετέρου, η καθιέρωση ενός πλαισίου για να αποτραπεί η κατάχρηση, που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου.

Η ρήτρα 2 της συμφωνίας-πλαισίου, με τίτλο "Πεδίο εφαρμογής", προβλέπει στο σημείο της 1 τα εξής: "Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος." Η ρήτρα 3 της συμφωνίας-πλαισίου, που τιτλοφορείται "Ορισμοί", προβλέπει τα εξής: "Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας: 1. ως "εργαζόμενος ορισμένου χρόνου" νοείται ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος 2. ως "αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου" νοείται ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια

επιχείρηση, και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων [...]".

Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου, με τίτλο "Αρχή της μη διάκρισης", προβλέπει στο σημείο της 1: "Οσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.". Η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας - πλαισίου απαγορεύει, γενικώς και απεριφράστως, οποιαδήποτε μη αντικειμενικώς δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, όσον αφορά τους όρους απασχόλησεως. Έτσι, το περιεχόμενό της είναι αρκούντως ακριβές ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο (βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2010, C-486/08, ..., σκέψη 24, βλ. Απόφαση της 22.10.2010, συν. υποθέσεις C-444/09 και C-456/09 R. M. G. G., A. M. I. T. C. O. U. X. G.). Εξάλλου, η απεριφραστή απαγόρευση την οποία επιβάλλει η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας- πλαισίου δεν απαιτεί την έκδοση άλλης πράξεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ενώ ουδόλως παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια, κατά τη μεταφορά της ως άνω διατάξεως στο εσωτερικό δίκαιο, να εξαρτήσουν από προϋποθέσεις ή να περιορίσουν την έκταση της απαγορεύσεως που επιβάλλει όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησεως (βλ. Απόφαση της 22.10.2010, συν. υποθέσεις C-444/09 και C-456/09 R. M. G. G., A. M. I. T. C. O. U. X. G.). Υπενθυμίζεται ότι, βάσει της ρήτρας 1, στοιχείο α', της συμφωνίας - πλαισίου, ένας από τους σκοπούς της είναι η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Ομοίως, η συμφωνία - πλαισίο, όπως διευκρινίζεται στο τρίτο εδάφιο του προοιμίου της, "αναδεικνύει τη βούληση των κοινωνικών εταίρων να θεσπίσουν ένα γενικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των εργαζομένων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, προστατεύοντάς τους από τις διακρίσεις". Η αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας 1999/70 επισημαίνει συναφώς ότι σκοπός της συμφωνίας - πλαισίου είναι, μεταξύ άλλων, η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου διά του καθορισμού ελάχιστων προδιαγραφών που θα διασφαλίζουν την εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων (απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, G. G. και I. T., C-444/09 και C-456/09, EU:C:2010:819, σκέψη 47- διατάξεις της 18ης Μαρτίου 2011, M. M., C-273/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:167, σκέψη 29, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, L. M., C-556/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:67, σκέψη 34). Κατόπιν αυτών, σκοπός της ρήτρας 4 της συμφωνίας - πλαισίου είναι να εφαρμόσει την εν λόγω αρχή στους εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου προκειμένου να εμποδίσει να χρησιμοποιηθεί μια τέτοια σχέση εργασίας από τον εργοδότη προκειμένου να στερήσει από τους εργαζομένους αυτούς δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους αορίστου χρόνου (αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, D. C. A., C- 307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 37- της 22ας Δεκεμβρίου 2010, G. G. και I. T., C-444/09 και C-456/09, EU:C:2010:819, σκέψη 48 διατάξεις της 18ης Μαρτίου 2011, M. M., C-273/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:167, σκέψη 30, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, L. M., C- 556/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:67, σκέψη 35). Επομένως δεδομένων των επιδιωκόμενων από τη συμφωνία-πλαίσιο σκοπών, η ρήτρα της 4 πρέπει να νοηθεί ως έκφραση μιας αρχής του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης η οποία δεν μπορεί να ερμηνεύεται συστατικά (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, D. C. A., C- 307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 38- της 22ας Δεκεμβρίου 2010, G. G. και I. T., C-444/09 και C-456/09, EU:C:2010:819, σκέψη 49 - διατάξεις της 18ης Μαρτίου 2011, M. M., C-273/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:167, σκέψη 31, και της 9ης Φεβρουαρίου 2012, L. M., C- 556/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:67, σκέψη 36).

Περαιτέρω, η ρήτρα 5 της συμφωνίας - πλαισίου, με τίτλο "Μέτρα για την αποφυγή κατάχρησης", ορίζει στο σημείο της 1 : "Για να αποτραπεί η κατάχρηση που μπορεί να προκύψει από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, τα κράτη μέλη, ύστερα από διαβούλευσεις με τους κοινωνικούς εταίρους σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, συλλογικές συμβάσεις ή πρακτική, ή/ και κοινωνικοί εταίροι, όταν δεν υπάρχουν ισοδύναμα νομοθετικά μέτρα για την πρόληψη των καταχρήσεων, λαμβάνουν κατά τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες ειδικών τομέων ή/και κατηγοριών

εργαζομένων, ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα: α) αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας β) τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου γ) τον αριθμό των ανανεώσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας".

Η ρήτρα 8 της συμφωνίας - πλαισίου, με τίτλο Διατάξεις εφαρμογής "1. Τα κράτη μέλη ή/και οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν ευνοϊκότερες διατάξεις για τους εργαζομένους από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας. 2. Η παρούσα συμφωνία δεν θίγει άλλες ειδικότερες κοινοτικές διατάξεις και ιδιαίτερα τις κοινοτικές διατάξεις που αφορούν την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες ανδρών και γυναικών. 3. Η εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση επαρκή αιτιολογία για την υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων στον τομέα που καλύπτεται από την παρούσα συμφωνία...." Συνεπώς, από τη ρήτρα 8, σημείο 3, της συμφωνίας - πλαισίου προκύπτει ότι η θέση σε εφαρμογή της συμφωνίας αυτής δεν μπορεί να αποτελεί για τα κράτη μέλη έγκυρη αιτιολογία για την υποβάθμιση του γενικού επιπέδου προστασίας των εργαζομένων που παρεχόταν προηγουμένως στην εσωτερική έννομη τάξη στον τομέα που καλύπτεται από την εν λόγω συμφωνία. Η λέξη "εφαρμογή", που χρησιμοποιείται χωρίς άλλη διευκρίνιση στη ρήτρα 8, σημείο 3, της συμφωνίας- πλαισίο, δεν μπορεί να αφορά μόνο την αρχική μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 1999/70 και, ιδίως, του παραρτήματός της που περιέχει τη συμφωνία - πλαισίο, αλλά πρέπει να καλύπτει κάθε εθνικό μέτρο που αποσκοπεί στο να εγγυηθεί τη δυνατότητα επιτεύξεως του επιδιωκού που αποσκοπεύει στη σκοπού, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων τα οποία, μετά την κυρίως ειπείν μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο, συμπληρώνουν ή τραποποιούν τους ήδη θεσπισθέντες εθνικούς κανόνες (βλ. ΔΕΚ 0144/2004 ΤΝΠ Νόμος).

Εξάλλου, όπως προκύπτει από τα γράμμα της ρήτρας 2, σημείο 1, της συμφωνίας - πλαισίου, το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής ορίζεται κατά τρόπο ευρύ, με αναφορά γενικώς στους "εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας, όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος". Επιπλέον, ο ορισμός της έννοιας των "εργαζομένων ορισμένου χρόνου", κατά τη συμφωνία - πλαισίο, όπως διατυπώνεται στη ρήτρα 3, σημείο 1, της συμφωνίας αυτής, καταλαμβάνει το σύνολο των εργαζομένων, χωρίς να κάνει διάκριση ανάλογα με τον δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα του εργοδότη με τον οποίο συνδέονται και ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού της συμβάσεως τους στο εσωτερικό δίκαιο [αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, Α. κ.λ.π., C-212/04, EU:C:2006:443, σκέψη 56 της 13ης Μαρτίου 2014, M. S., C- 190/13, EU:C:2014:146, σκέψη 38 - της 3ης Ιουλίου 2014, F. κλπ., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψεις 28 και 29, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C- 418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 67, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.)

'Οσον αφορά την ερμηνεία της ρήτρας 5 της συμφωνίας - πλαισίου, υπενθυμίζεται ότι με τη ρήτρα αυτή επιδιώκεται η επίτευξη ενός από τους σκοπούς της ως άνω συμφωνίας - πλαισίου, και συγκεκριμένα η δημιουργία ορισμένου πλαισίου για τη διαδοχική χρησιμοποίηση συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η οποία θεωρείται δυνητική πηγή καταχρήσεων σε βάρος των εργαζομένων, προβλέποντας τη θέσπιση ορισμένων διατάξεων ελάχιστης προστασίας προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να περιέρχονται οι μισθωτοί σε κατάσταση αβεβαιότητας (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, A. κ.λ.π., C-212/04, EU.C:2006:443, σκέψη 63 της 23ης Απριλίου 2009, A. κ.λ.π., C-378/07έως C-380/07, EU:C:2009:250, σκέψη 73 της 26ης Ιανουαρίου 2012, K., C-586/10, EU:C:2012:39, σκέψη 25 - της 13ης Μαρτίου 2014, M. S., C - 190/13, EU:C:2014:146,, σκέψη 41 της 3ης Ιουλίου 2014, F. κλπ., C-362/13, C-363/13 και C - 407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 54, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C- 61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 72, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.)

Πράγματι, όπως τούτο προκύπτει από το δεύτερο εδάφιο του προοιμίου της συμφωνίας - πλαισίου καθώς και από τα σημεία 6 και 8 των γενικών παρατηρήσεων της εν λόγω συμφωνίας - πλαισίου, η σταθερότητα της απασχόλησης θεωρείται μείζον στοιχείο της προστασίας των εργαζομένων, ενώ μόνο σε ορισμένες περιστάσεις μπορούν οι συμβάσεις

εργασίας ορισμένου χρόνου να ανταποκριθούν στις ανάγκες τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, Α. κλπ., C-212/04, EU:C:2006:443, σκέψη 62 της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C - 362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 55, και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C- 63/13 και C- 418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 73, βλ. Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.)

Συνεπώς, προκειμένου να αποτραπεί η κατάχρηση των διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η ρήτρα 5, σημείο 1, της συμφωνίας - πλαισίου επιβάλλει στα κράτη μέλη τη λήψη ενός, τουλάχιστον, πραγματικού και δεσμευτικού μέτρου εξ αυτών που απαριθμούνται σε αυτήν, εφόσον το εθνικό τους δίκαιο δεν περιλαμβάνει ισοδύναμα νομοθετικά μέτρα. Τα τρία συνολικώς μέτρα που απαριθμούνται στο σημείο 1, στοιχεία α' έως γ', της εν λόγω ρήτρας αφορούν, αντιστοίχως, την ύπαρξη αντικειμενικών λόγων που δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας, τη μεγίστη συνολική διάρκεια αυτών των διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας και τον αριθμό των ανανεώσεών τους (βλ. μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, A. κ.λ.π., C-378/07 έως C-380/07, EU.C:2009:250, σκέψη 74 της 26ης Ιανουαρίου 2012, K., C- 586/10, EU:C:2012:39, σκέψη 26 της 13ης Μαρτίου 2014, M. S., C-190/13, EU:C:2014:146, σκέψη 42, της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C- 407/13, EU.C. 2014:2044, σκέψη 56, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C- 22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 74, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C- 16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.).

Συναφώς, τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο εκτιμήσεως, εφόσον έχουν την ευχέρεια είτε να λάβουν ένα ή περισσότερα από τα μέτρα που απαριθμούνται στο σημείο 1, στοιχεία α' έως γ', της ρήτρας αυτής είτε, ακόμη, να αρκεστούν σε υφιστάμενα ισοδύναμα νομοθετικά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες συγκεκριμένων κλάδων και/ή κατηγοριών εργαζομένων (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 75, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.).

Επομένως, η ρήτρα 5, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου επιτάσσει στα κράτη μέλη την επίτευξη γενικού σκοπού, δηλαδή της αποτροπής τέτοιων καταχρηστικών πρακτικών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επιλέξουν τα μέσα για την επίτευξή του, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά δεν θα αντιβαίνουν προς τον σκοπό και δεν θα περιορίζουν την πρακτική αποτελεσματικότητα της συμφωνίας - πλαισίου (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 60, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 76, βλ επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.).

Επιπλέον, όταν το δίκαιο της 'Ενωσης δεν προβλέπει ειδικές κυρώσεις για την περίπτωση κατά την οποία παρά ταύτα διαπιστώνονται καταχρηστικές πρακτικές, απόκειται στις εθνικές αρχές να λαμβάνουν μέτρα που πρέπει να είναι όχι μόνον αναλογικά, αλλά και αρκούντως αποτελεσματικά και αποτρεπτικά για να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των κανόνων που έχουν θεσπισθεί κατ' εφαρμογήν της συμφωνίας - πλαισίου (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C- 22/13, C-61/13, C-63/13 και C- 418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 77, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.).

Καίτοι, εφόσον δεν υπάρχει σχετική ρύθμιση της 'Ενωσης, οι λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής τέτοιων κανόνων εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών - μελών δυνάμει της αρχής της διαδικαστικής αυτονομίας των κρατών αυτών, εντούτοις δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από αυτούς που διέπουν παρεμφερείς καταστάσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) ούτε να καθιστούν στην πράξη αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της 'Ενωσης (αρχή της

αποτελεσματικότητας) (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ λπ., C- 362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λπ., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 78).

Επομένως, σε περίπτωση καταχρηστικής συνάψεως διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής μέτρου που να παρέχει αποτελεσματικές και ισοδύναμες εγγυήσεις για την προστασία των εργαζομένων, ώστε να επιβάλλονται οι δέουσες κυρώσεις και να εξαλείφονται οι συνέπειες της παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU. C' . 2014:2044, σκέψη 64 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 79, βλ. επίσης Απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2016 επί της υποθέσεως C-16/15 M. E. P. L. S. M. S. (C. M.)

Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) να αποφαίνεται επί της ερμηνείας των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου, καθόσον τούτο αποτελεί έργο αποκλειστικά του αιτούντος δικαστηρίου ή, ενδεχομένως, των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων, τα οποία πρέπει να εξετάζουν εάν οι διατάξεις της εφαρμοστέας εθνικής ρυθμίσεως ανταποκρίνονται στις επιταγές της ρήτρας 5 της συμφωνίας - πλαισίου (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κλπ., C-362/13, C-363/13 και C- 407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 66 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C- 418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 81).

Συνεπώς, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει εάν και κατά πόσον οι προϋποθέσεις εφαρμογής καθώς και η αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του εσωτερικού δικαίου συνιστούν πρόσφορο μέτρο για την αποτροπή και, εν ανάγκη, την επιβολή κυρώσεων για την καταχρηστική σύναψη διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2014, F. κ.λ.π., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, ETJ:C:2014:2044, σκέψη 67 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Νοεμβρίου 2014, M. κ.λ.π., C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 82).

Περαιτέρω, από το άρθρο 249 παρ. 1,3 της Ενοποιημένης απόδοσης της Συνθήκης περὶ ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (πρώην άρθρο 189 παρ. 1, 3), προκύπτει σαφώς ότι οι Οδηγίες που εκδίδουν προς εκπλήρωση των καθηκόντων τους τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κοινού με το Συμβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή) αποτελούν παράγωγο Κοινωνικό δίκαιο και δεσμεύουν κάθε κράτος μέλος της Ένωσης στο οποίο απευθύνονται όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνουν την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Έτσι οι Οδηγίες απευθύνονται όχι απ' ευθείας στους ιδιώτες θεσπιζόντας δικαιώματα και υποχρεώσεις τους, αλλά μόνον προς τα κράτη μέλη της Ε.Ε., αφού μόνον αυτά έχουν τη δυνατότητα να λάβουν τα μέτρα με τα οποία θα καταστεί εφικτή η επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Το κράτος μέλος που είναι αποδέκτης της οδηγίας έχει την υποχρέωση να πραγματοποιήσει το αποτέλεσμα αυτό μέσα στην τασσόμενη προθεσμία, με μέσα και τύπο όμως τα οποία το ίδιο θα επιλέξει (νόμο, προεδρικό διάταγμα, υπουργική απόφαση και εν γένει κανόνες δικαίου της εθνικής έννομης τάξης). Αν η Οδηγία περιέχει κανόνες σαφείς και ορισμένους που δεν έχουν μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο, δεκτικούς απ' ευθείας εφαρμογής, δηλαδή οι διατάξεις της είναι χωρίς αιρέσεις, επιφυλάξεις, περιθώρια επιλογής και επαρκώς ακριβείς, ώστε να καθίσταται δυνατό στα εθνικά δικαστήρια να προσδιορίσουν το ακριβές περιεχόμενο του δικαιώματος, το δικαιούχο και τον υπόχρεο αυτού καθώς και τον τρόπο άσκησής του, τότε υπάρχει η δυνατότητα στους ιδιώτες να την επικαλεσθούν έναντι του κράτους. Εξάλλου, το άρθρο 10 Συνθ.Ε.Κ. υποχρεώνει όλες τις κρατικές λειτουργίες, άρα και τη δικαστική, στη λήψη γενικών ή ειδικών μέτρων, καταλλήλων να εξασφαλίσουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη, συμπεριλαμβανόμενης βεβαίως και της μεταφοράς των Οδηγιών στο εσωτερικό δίκαιο και της σύμφωνης με το Κοινωνικό δίκαιο ερμηνείας του εθνικού δικαίου.

Εξάλλου, σημειώνεται ότι η υποχρέωση σύμφωνης με το Κοινωνικό Δίκαιο ερμηνείας (του εθνικού δικαίου), που απορρέει από την αρχή της υπεροχής του, υφίσταται και πριν την

πάροδο της προθεσμίας προσαρμογής της νομοθεσίας των κρατών μελών στις απαιτήσεις της σχετικής Οδηγίας [βλ. Δ.Ε.Κ. Case 80/86, Criminal proceeding against K. N. BV(J987) ECR 3969, (1989) 2 CMLR 18, 88/1986 E.A.K.A. 1988, 562, Case 14/1983, V. C. K. L. N. W. (1984) ECR 1891, (1986) 2 ..., βλ. επίσης Υποθέσεις C74/95 και 129/95 (1996) ..., (1997) 1 ...]. Εξάλλου, ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει την εξουσία να μεταβάλει ούτε να παρεμπηνεύει τις διατάξεις της Οδηγίας, διότι τότε παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο, το οποίο υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαίου κατ' άρθρο 28 παρ. 1 Σ., βάσει του οποίου η Ελλάδα προσχώρησε στις ευρωπαϊκές κοινότητες από 1.1.1981 δυνάμει της από 28.5. 1979 συνθήκης προσχωρήσεως της Ελλάδος στην Ε.Ο.Κ., που κυρώθηκε με το ν. 945/1979 (ΟΛΑΠ. 23/1998 ΕΛΔ 39, 793, Α.Π. 1330/2000 ΕΛΔ 43, 387), ακόμη και του Συντάγματος κατά τα άρθρα 2, 10 (πρώην 5) της Ενοποιημένης Απόδοσης της Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Α.Ε.Κ. 6/64 Δ. C. E.N.E.L. II, 2, ... F. V. S.A. A. F. I. 88, 4, Δ.Ε.Κ. 106/77A. F. S. S. 413, 7, Δ.Ε.Κ. 118/75 L. W. A. B. 549, 5, Δ.Ε.Κ. 40/69 P. B. H. H. O. 586, 2).

Εξάλλου, όταν μια Οδηγία μεταφέρεται καθυστερημένα στο εσωτερικό δίκαιο του Κράτους Μέλους και οι σχετικές προβλέψεις της Οδηγίας δεν έχουν άμεση εφαρμογή, τα εθνικά δικαιοστήρια είναι υποχρεωμένα να ερμηνεύσουν το εσωτερικό δίκαιο, όσο είναι δυνατόν, καθ' ο χρόνο η προθεσμία της μεταφοράς έχει παρέλθει, υπό την σκοπιά της γραμματικής και τελολογικής ερμηνείας της Οδηγίας, με την πρόθεση να επιτευχθούν τα αποτελέσματα που σκοπεύει η Οδηγία, ευνοώντας την ερμηνεία των εθνικών κανόνων, οι οποίοι είναι περισσότερο σύμφωνοι με τον σκοπό, προκειμένου να επιτευχθεί ένα αποτέλεσμα συμβατό με τις προβλέψεις της Οδηγίας (ΔΕΚ C-212/04/47-2θθ6).

Στην ελληνική έννομη τάξη, ανεξάρτητα από το χρόνο ενσωμάτωσης της ως άνω Οδηγίας, στις 2.4.2003 με το Π.Δ. 81/2003 και ως προς το δημόσιο τομέα με το Π.Δ. 164/2004, δηλαδή μετά την προβλεπόμενη από το άρθρο 2 παρ. 1 της Οδηγίας, στις 10-7-2001 και την παράταση της προθεσμίας για ένα ακόμη έτος, η διασφάλιση των εργαζομένων από την καταστρατήγηση των δικαιωμάτων τους, δια της προσχηματικής επιλογής της συμβάσεως ορισμένου αντί αορίστου χρόνου, αντιμετωπίζεται βασικά με το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 2112/1920, σε συνδυασμό με τα άρθρα 281, 671 ΑΚ, 25 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος, ως "ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο", που εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου, ανεξάρτητα αν έχουν συναφθεί στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή "οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται ωσαύτως και επί συμβάσεων εργασίας με ορισμένη χρονική διάρκεια, εάν ο καθορισμός της διάρκειας αυτής δεν δικαιολογείται εκ της φύσεως της συμβάσεως αλλά επέθη σκοπίμως προς καταστρατήγηση των περι υποχρεωτικής καταγγελίας της υπαλληλικής συμβάσεως διατάξεων του παρόντος νόμου". Κατά την παγιωθείσα στη νομολογία και τη θεωρία ερμηνεία της εν λόγω διάταξης, ενώ αυτή αναφέρεται στην προστασία των εργαζομένων από τη μη τήρηση, από τον εργοδότη, των τυπικών όρων που επιβάλλει κατά την απόλυτη ο ν. 2112/1920, αξιοποιήθηκε γενικότερα για τον ορθό νομικό χαρακτηρισμό των συμβάσεων εργασίας ως ορισμένης ή αόριστης χρονικής διάρκειας, με πληρέστερη μάλιστα προστασία έναντι εκείνης της ως άνω κοινοτικής Οδηγίας, αφού για την εφαρμογή της αρκεί και μία μόνο σύμβαση ορισμένου χρόνου αντί περισσότερων διαδοχικών συμβάσεων όπως απαιτεί η κοινοτική Οδηγία. Τούτο δε, λαμβανομένου υπόψη ότι ο ορθός νομικός χαρακτηρισμός, αποτελεί κατ' εξοχήν έργο της δικαιοδοτικής λειτουργίας των δικαστηρίων, ανεξάρτητα από τον εκ του νόμου χαρακτηρισμό της συμβατικής σχέσης ως ορισμένου χρόνου. Έτσι, και κατ' εφαρμογή του εθνικού δικαίου, είτε πρόκειται για προγενέστερες είτε μεταγενέστερες της Οδηγίας διατάξεις, οι εθνικές αρχές, στα πλαίσια της συνεργασίας των κρατών - μελών με την Ευρωπαϊκή Ένωση και της διασφάλισης του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, κατά τα άρθρα 10, 249 παρ. 3 της Συνθ./Ε.Κ. και 28 του Συντάγματος, έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των Οδηγιών, έστω και αν αυτές δεν έχουν ακόμη μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο, εφόσον είναι αρκούντως ακριβείς και ανεπιφύλακτες ή στα σημεία που είναι ακριβείς και ανεπιφύλακτες. Τέλος, και κατά τις αναθεωρημένες διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 7 και 8 του Συντάγματος, που τέθηκαν σε ισχύ από 17.4.2001 α) παρέχεται η δυνατότητα πρόσληψης προσωπικού με ιδιωτικού δικαίου σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους

Ο.Τ.Α. και από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, εφόσον εκδοθεί ειδικός νόμος και οι ανάγκες κάλυψης είναι απρόβλεπτες, πρόσκαιρες και επείγουσες β) απαγορεύεται η μετατροπή από το νόμο των συμβάσεων αυτών σε αορίστου χρόνου, όταν οι καλυπτόμενες ανάγκες είναι τέτοιες, όπως παραπάνω, οπότε αν δεν είναι τέτοιες οι για την κάλυψη αυτών εκδοθέντες νόμοι, ένεκα συνταγματικής επιταγής και φι γι' αυτές προσλήψεις συνιστούν καταστρατήγηση των διατάξεων αυτών και των με βάση τις διατάξεις αυτές εκδοθέντων ειδικών νόμων γ) στην περίπτωση πρόσληψης προσωπικού για κάλυψη δήθεν απρόβλεπτων, πρόσκαιρων και επειγουσών αναγκών, πλην για κάλυψη πάγιων, μόνιμων και διαρκών αναγκών, εξ αντιδιαστολής, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτές και οι κατ' επιταγή αυτών εκδοθέντες ειδικοί νόμοι, αλλά οι διατάξεις που καλύπτουν τις συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, αορίστου χρόνου. Επομένως, από την απαγόρευση "μετατροπής" από το νόμο των συμβάσεων ορισμένου σε αορίστου χρόνου δεν συνάγεται και απαγόρευση για την αναγνώριση του πραγματικού χαρακτήρα ορισμένης σχέσης, που δεν είναι "μετατροπή" αλλά ορθός χαρακτηρισμός της έννομης σχέσης κατά τη δικαστική διαδικασία ή τη διοικητική διαδικασία υπό τον έλεγχο του ΑΣΕΠ (ΟΛΑΠ 18/2006 Νόμος). Εξάλλου, από την απόφαση του ΔΕΚ της 23-4-2009, που επελήφθη των υποθέσεων ... με αντικείμενο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, τις οποίες υπέβαλε το Μονομελές Πρωτοδικείο Ρεθύμνης, προκύπτουν τα ακόλουθα: α) ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξετάσει κατά πόσον η δυνατότητα που προβλέπεται, στο άρθρο 8, παράγραφος 3, του νόμου 2112/1920 σχετικά με τη μετατροπή, στον δημόσιο τομέα, των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, όταν η σύμβαση καλύπτει στην πραγματικότητα πάγιες και διαρκείς ανάγκες του εργοδότη, μπορεί να συμβάλλει σε τέτοια αποτελεσματική πρόληψη της καταχρηστικής χρησιμοποίησης διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Αν το εν λόγω δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω διάταξη έχει το αποτέλεσμα αυτό, η διάταξη αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως "ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο" κατά την έννοια της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου, β) ότι αφού σκοπός της ρήτρας 5, σημείο 1, της συμφωνίας - πλαισίου είναι να επιβληθεί στα κράτη μέλη η υποχρέωση να διασφαλίσουν, στην εσωτερική έννομη τάξη, την αποτελεσματική πρόληψη της καταχρηστικής χρησιμοποίησης διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η θέσπιση της εθνικής ρύθμισης για τη μεταφορά της συμφωνίας δεν μπορεί να καταλήγει να θίγει την αποτελεσματικότητα της εν λόγω πρόληψης, όπως διασφαλίζοταν προηγουμένως από ένα "ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο" κατά την έννοια της εν λόγω ρήτρας 5, σημείο 1, γ) ότι, αφού η ερμηνεία του εθνικού δικαίου εναπόκειται, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 48 της απόφασης, αποκλειστικά και μόνο στα εθνικά δικαστήρια, τα εν λόγω δικαστήρια έχουν επίσης την υποχρέωση να εξακριβώνουν κατά πόσον οι παραπάνω τροποποιήσεις που επέφερε το προεδρικό διάταγμα 164/2004 στο προϊσχύον εθνικό δίκαιο, όπως είχε διαμορφωθεί με το άρθρο 8, παράγραφος 3, του νόμου 2112/1920, είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της προστασίας των εργαζομένων που έχουν συνάψει σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, για την εξακρίβωση δε αυτή οφείλουν να συγκρίνουν τον βαθμό προφτασίας που παρέχει καθημερία από τις εθνικές αυτές διατάξεις, δ) ότι το ΔΕΚ έχει δεχτεί ότι μία εθνική διάταξη που θεωρεί διαδοχικές μόνον τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου μεταξύ των οποίων μεσολαβεί ορισμένο χρονικό διάστημα κατώτερο ή ίσο των 20 εργαζόμενων ημερών πρέπει να θεωρηθεί ότι μπορεί να διακυβεύσει το αντικείμενο, τον σκοπό και την πρακτική αποτελεσματικότητα της συμφωνίας - πλαισίου. Συγκεκριμένα, ένας τόσο αυστηρός και περιοριστικός ορισμός του διαδοχικού χαρακτήρα των συμβάσεων εργασίας που συνάπτονται η μία κατόπιν της άλλης θα καθιστούσε δυνατή την επί πολλά έτη πρασωρινή απασχόληση των εργαζομένων, αφού, στην πράξη, ο εργαζόμενος δεν θα είχε στις περισσότερες περιπτώσεις άλλη επιλογή από το να δεχθεί διακοπές της τάξης των 20 εργάσιμων ημερών στο πλαίσιο μιας αλυσίδας συμβάσεων που τον συνδέουν με τον εργοδότη του. Το ΔΕΚ έχει δεχτεί επίσης ότι η ρύθμιση, η οποία αναγνωρίζει ως "διαδοχικές" μόνο τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου μεταξύ των οποίων μεσολαβούν διαστήματα μικρότερα των τριών μηνών, δεν είναι, καθαυτή, τόσο αυστηρή και περιοριστική. Οι εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια πάντως που έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή των μέτρων μεταφοράς της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας - πλαισίου και καλούνται επομένως να αποφαίνονται επί του χαρακτηρισμού των διαδοχικών συμβάσεων

ορισμένου χρόνου οφείλουν να εξετάζουν σε κάθε περίπτωση όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τον αριθμό των εν λόγω διαδοχικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί με το ίδιο πρόσωπο ή για την εκτέλεση της ίδιας εργασίας, προκειμένου να αποκλείουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιούνται καταχρηστικά από τους εργοδότες οι σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, ε) ότι κατά τη νομολογία του ΔΕΚ, από τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 10, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ και 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ και της σχετικής Οδηγίας προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας μεταφοράς μιας οδηγίας, τα κράτη μέλη αποδέκτες της οφείλουν να απέχουν από τη θέσπιση διατάξεων ικανών να θέσουν σε σοβαρό κίνδυνο την επίτευξη του αποτελέσματος που επιδιώκει η Οδηγία αυτή. Δεν έχει σημασία από την άποψη αυτή αν η επίμαχη διάταξη του εθνικού δικαίου, η οποία θεσπίστηκε μετά την έναρξη της ισχύος της σχετικής Οδηγίας, έχει ως σκοπό τη μεταφορά της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, κατά συνέπεια, όλες οι αρχές των κρατών μελών έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, ακόμη και όταν οι αρχές αυτές προβαίνουν σε αναθεώρηση του Συντάγματος.

Από τα ανωτέρω συνάγονται τα ακόλουθα: α) ότι η διαμόρφωση στο εσωτερικό δίκαιο όρων που καθορίζουν ποσοτικούς περιορισμούς στον ορισμό της διαδοχικότητας των συμβάσεων ορισμένου χρόνου είναι αντίθετη με τους σκοπούς της Κοινοτικής Οδηγίας, υπό την έννοια ότι έτσι καθίσταται δυνατή η καταστρατήγηση της προστασίας που το άρθρο 5 θέλει να παράσχει στους εργαζόμενους (βλ. ανωτέρω απόφαση ΔΕΚ, ιδίως παρ. 84 - 88), β) ότι τα εθνικά δικαστήρια έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των Οδηγιών γ) ότι ο ορθός νομικός χαρακτηρισμός ορισμένης σχέσης αποτελεί αντικείμενο της δικαιοδοτικής λειτουργίας των δικαστηρίων. Κατά λογική συνέπεια, αντίθετη στο πνεύμα της ανωτέρω Κοινοτικής Οδηγίας είναι και η θέση στο εσωτερικό δίκαιο περιορισμών όχι μόνο ποσοτικού, αλλά και ποιοτικού χαρακτήρα για τον αποκλεισμό βοιωτικών σχέσεων που υποκρύπτουν εργασιακές συμβάσεις. Ειδικότερα, με την Κοινοτική Οδηγία, ο Κοινοτικός Νομοθέτης είχε την πρόθεση να θέσει φραγμούς σε κάθε περίπτωση που ο εργοδότης εκμεταλλεύμενος την ασθενέστερη θέση του εργαζόμενου κατά την διαπραγμάτευση των όρων εργασίας του δημιουργεί περιβάλλον καταστρατήγησης των υποχρεώσεων που επιβάλει μια σχέση εργασίας αορίστου χρόνου.

Κατ' ακόλουθία, ενώπιον των ανωτέρω, εφόσον η πρόσληψη του εργαζόμενου έγινε προσχηματικά για την κάλυψη έκτακτων και απρόβλεπτων αναγκών, στην πραγματικότητα όμως για την κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών, η άσκηση του διευθυντικού αυτού δικαιώματος ως εργοδότη εκ μέρους των οργάνων του γίνεται προς καταστρατήγηση των από το άρθρο 8 παρ.1 του Ν.2112/1920 δικαιωμάτων των εργαζόμενων που απορρέουν από τις διατάξεις για την υποχρεωτική καταγγελία της υπαλληλικής σύμβασης, κατά προφανή υπέρβαση από μέρους του εργοδότη των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του διευθυντικού αυτού δικαιώματος, και ως εκ τούτου είναι καταχρηστική κατ' άρθρο 281 ΑΚ (ΟΛΑΠ 7/2011, ΟΛΑΠ 18/2006 και ΑΠ 816/2011).

Τέλος, θα πρέπει ως προς το άρθρο 8 του Ν.2112/1920 να αναφερθούν επίσης τα ακόλουθα: Στο ισχύον δίκαιο το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 2112/1920 έχει υπεροχή έναντι του δικαίου των π.δ. 81/2003, 164/2004 και 180/2004 . Την υπεροχή του ορίζει ρητά η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 π.δ. 81/2003, που παραμένει σε ισχύ μετά την τροποποίησή του με τα π.δ. 180 και 164/2004, "το διάταγμα αυτό δεν θίγει ευνοϊκότερες για τους εργαζόμενους γενικώς ρυθμίσεις ή ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους με αναπηρίες". Επομένως, υπερισχύει η ρύθμιση του άρθρου 8 παρ. 3 ν. 2112/1920, σε όσα θέματα είναι ευνοϊκότερη των ρυθμίσεων του π.δ. 81 /2003 όπως ισχύει σήμερα. Το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 2112/1920 δεν γνωρίζει εξαιρέσεις, ούτε θέτει χρονικούς ή άλλους περιορισμούς για την αποτελεσματική προστασία των εργαζομένων. Για τις εργασιακές σχέσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του π.δ. 164/2004 η υπερίσχυση της ευνοϊκότερης ρύθμισης του άρθρου 8 παρ. 3 ν. 2112/1920 προκύπτει από την, ομοίου περιεχομένου προς την του άρθρου 8 παρ. 1 π.δ. 81/2003, διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 π.δ. 164/2004: "Το παρόν διάταγμα δεν θίγει ρυθμίσεις ευνοϊκότερες για τους εργαζόμενους εν γένει, καθώς και για τους εργαζόμενους με

αναπηρίες". Υπερισχύει, επομένως, η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 ν. 2112/1920, για όσα θέματα είναι ευνοϊκότερη των ρυθμίσεων του π. δ. 164/2004, που θεσπίζουν εξαιρέσεις και θέτουν χρονικές και άλλες προϋποθέσεις για την προστασία των εργαζομένων.

Οι δύο επιφυλάξεις υπέρ των ευνοϊκότερων για τους εργαζομένους ρυθμίσεων βρίσκονται σε αρμονία και με την αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης που καθιερώνει το άρθρο 137 παρ. 5 Συνθ.Ε.Ε. ("οι διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος άρθρου (κοινοτικών Οδηγιών) δεν εμποδίζουν την εκ μέρους των κρατών - μελών διατήρηση ή θέσπιση αυστηρότερων προστατευτικών μέτρων τα οποία συμβιβάζονται με την παρούσα Συνθήκη") και επιβεβαιώνει το άρθρο 8 παρ. 1 της Οδηγίας 1999/70. Στο βαθμό, τέλος, που τα π.δ. 81/2003, 164/2004 και 180/2004 χειροτερεύουν - υποβαθμίζουν την προστασία που παρέχει στους εργαζομένους η Οδηγία 1999/70 παραβιάζεται η απαγόρευση χειροτέρευσης, που περιέχεται στο άρθρο 8 παρ. 3 της Οδηγίας.

Ειδικότερα, με την Κοινοτική Οδηγία, ο Κοινοτικός Νομοθέτης είχε την πρόθεση να θέσει φραγμούς σε κάθε περίπτωση που ο εργοδότης εκμεταλλεύμενος την ασθενέστερη θέση του εργαζόμενου κατά την διαπραγμάτευση των όρων εργασίας του δημιουργεί περιβάλλον καταστρατήγησης των υποχρεώσεων που επιβάλει μια σχέση εργασίας αορίστου χρόνου. δ) Στην ελληνική έννομη τάξη, ανεξάρτητα από το χρόνο ενσωμάτωσης της ως άνω οδηγίας, στις 2.4.2003 με το Π.Δ. 81/2003 και ως προς το δημόσιο τομέα με το Π.Δ. 164/2004, δηλαδή μετά την προβλεπόμενη από το άρθρο 2 παρ. 1 της οδηγίας, στις 10-7-2001 και την παράταση της προθεσμίας για ένα ακόμη έτος, η διασφάλιση των εργαζομένων από την καταστρατήγηση των δικαιωμάτων τους, δια της προσχηματικής επιλογής της συμβάσεως ορισμένου αντί αορίστου χρόνου, αντιμετωπίζεται με το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 2112/1920, σε συνδυασμό με τα άρθρα 281, 671 ΑΚ, 25 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος, ως "ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο", που εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις συμβάσεων ιδιωτικού δικαιου, ανεξάρτητα αν έχουν σψναφθεί στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα (βλ. ΟΛΑΠ 18/2006, Α ΕΚ C-3 78/2007). Επομένως, από την απαγόρευση "μετατροπής" από το νόμο των συμβάσεων ορισμένου σε αορίστου χρόνου δεν συνάγεται και απαγόρευση για την αναγνώριση του πραγματικού χαρακτήρα φρισμένης σχέσης, που δεν είναι "μετατροπή" αλλά ορθός χαρακτηρισμός της έννομης σχέσης κατά τη δικαστική διαδικασία. ε) Υφίσταται η υποχρέωση σύμφωνης με το Κοινοτικό Δίκαιο ερμηνείας (του εθνικού δικαιού), που απορρέει από την αρχή της υπεροχής του, υφίσταται και πριν την πάροδο της προθεσμίας προσαρμογής της νομοθεσίας των κρατών μελών στις απαιτήσεις της σχετικής Οδηγίας. Περαιτέρω, κατά τα εκτεθέντα παραπάνω, κατά τη νομολογία του ΔΕΚ, από τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων το, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ και 249, τρίτο εδάφιο ΕΚ και της σχετικής Οδηγίας προκύπτει ότι, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας μεταφοράς μίας Οδηγίας, τα κράτη μέλη αποδέκτες της οφείλουν να απέχουν από τη θέσπιση διατάξεων ικανών να θέσουν σε σοβαρό κίνδυνο την επίτευξη του αποτελέσματος που επιδιώκει η οδηγία αυτή (απόφαση της 8ης Μαΐου 2003, C-14/02, ..., Συλλογή 2003, σ. I - 4431, σκέψη 58). Δεν έχει σημασία από την άποψη αυτή αν η επίμαχη διάταξη του εθνικού δικαιού, η οποία θεσπίστηκε μετά την έναρξη της ισχύος της σχετικής Οδηγίας, έχει ως σκοπό τη μεταφορά της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, όλες οι αρχές των Κρατών Μελών έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότατα των διατάξεων του κοινοτικού δικαιού, ακόμη και όταν οι αρχές αυτές προβαίνουν σε αναθεώρηση του Συντάγματος (ΔΕΚ C - 3 78/2007, Νόμος). Κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη, ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει την εξουσία να μεταβάλει ούτε να παρεμπηνεύει τις διατάξεις της Οδηγίας, διότι τότε παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο, το οποίο υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαιού κατ' άρθρο 28 παρ. 1 Σ., βάσει του οποίου η Ελλάδα προσχώρησε στις ευρωπαϊκές κοινότητες από 1.1.1981 δυνάμει της από 28.5.1979 συνθήκης προσχώρησεως της Ελλάδος στην Ε.Ο.Κ., που κυρώθηκε με το ν. 945/1979 (ΟΛΑΠ. 23/1998 ΕΛΔ 39, 793, Α.Π. 1330/2000 ΕΛΔ 43, 387), ακόμη και του Συντάγματος κατά τα άρθρα 2, 10 (πρώην 5) της Ενοποιημένης Απόδοσης της Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. ζ) Οι εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια πάντως που έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή των μέτρων μεταφοράς της Οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας - πλαισίου και καλούνται επομένως να αποφαίνονται επί του χαρακτηρισμού των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου οφείλουν να εξετάζουν σε κάθε περίπτωση όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας

υπόψη, μεταξύ άλλων, τον αριθμό των εν λόγω διαδοχικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί με το ίδιο πρόσωπο ή για την εκτέλεση της ίδιας εργασίας, προκειμένου να αποκλείουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιούνται καταχρηστικά από τους εργοδότες οι σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου. η) Όπως εκτέθηκε, οι διατάξεις των άρθρων 8 παρ. 3 του ν. 2112/1920; σε συνδυασμό με τα άρθρα 281, 671 του ΑΚ και 25 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος, που εφαρμόζονται για όλους τους εργαζόμενους με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου, ανεξάρτητα αν εργάζονται στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα και καθιερώνουν "ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο" του εθνικού μας δικαίου, για την πρόληψη και αποφυγή καταχρήσεων, κατά την έννοια της ρήτρας 5 της συμφωνίας πλαισίου, που συνήψαν οι διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα ..., για την υλοποίηση της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω οδηγία, παρέχουν προστασία στους εργαζόμενους από τις καταχρήσεις του είδους που προαναφέρθηκαν, με το να καθιερώνουν την αρχή ότι ο χαρακτηρισμός που έδωσαν στη σύμβαση οι συμβαλλόμενοι δεν είναι δεσμευτικός αλλά ο ορθός χαρακτηρισμός της σύμβασης εργασίας, ως σύμβασης ορισμένου ή αορίστου χρόνου, δίδεται από το δικαστήριο από τη φύση της συγκεκριμένης σύμβασης. Μάλιστα, η προστασία αυτή είναι πληρέστερη εκείνης της ανωτέρω Κοινοτικής Οδηγίας, αφού κατά την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων του εθνικού δικαίου, έχει παγιωθεί η ερμηνεία ότι, μπορεί η σύμβαση να θεωρηθεί αόριστου χρόνου, έστω και αν μία μόνο σύμβαση που προσχηματικά ονομάσθηκε ορισμένου χρόνου, καταρτίσθηκε. Εμπόδιο για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων για τους απασχολούμενους στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα δεν αποτελούν οι διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 8 του Συντάγματος (που προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001), αφού αυτές απαγορεύουν τη μετατροπή συμβάσεων προσωπικού που προσλήφθηκε με σύμβαση εργασίας ή έργου για την κάλυψη πρόσκαιρων ή απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών, σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, όχι όμως και την αναγνώριση του πραγματικού χαρακτήρα ορισμένης σχέσης, ως αόριστης χρονικής διάρκειας, όταν με αυτήν καλύπτονται πάγιες και διαρκείς ανάγκες, δεδομένου μάλιστα ότι κατά το Σύνταγμα (άρθρο 103 παρ. 3 και 8 εδ. β') προβλέπονται περιπτώσεις πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αόριστου χρόνου, προς κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών. Τυχόν αντίθετη ερμηνεία, ότι δηλαδή συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου δεν μπορούν να αναγνωρίζονται, κατ' ορθό νομικό, χαρακτηρισμό, ως συμβάσεις αορίστου χρόνου μετά την ως άνω συνταγματική μεταρρύθμιση, θα είχε ως συνέπεια την παραβίαση της διάκρισης των εξουσιών και θα προσέβαλε την λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστών και θα ματαίωνε τον σκοπό της Οδηγίας, η οποία - σημειωτέον- ως κοινοτικό δίκαιο υπερέχει του εθνικού δικαίου και αποσκοπεί στην αποτροπή της κατάχρησης που μπορεί να προκύψει από την χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Περαιτέρω, ενώπιον της ισχύος του άρθρου 8 του ν. 2112/1920 ως ισοδυνάμου νομοθετικού μέτρου, τούτο έχει εφαρμογή τόσο ως προς τους εργαζόμενους που οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, που είχαν συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του αναθεωρημένου άρθρου 103 Σ και συνεχίσθηκαν και μετά την 18.04.2001, όσο και ως προς αυτούς που οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου είχαν συναφθεί μετά την έναρξη ισχύος του ως άνω αναθεωρημένου άρθρου 103 του Συντάγματος. Ως εκ τούτου, στη προκειμένη περίπτωση, κατά τα εκτεθέντα στη μείζονα σκέψη της μειοψηφίας, η παραπάνω Οδηγία και το άρθρο 8 ν. 2112/1920 έχουν εφαρμογή και στις συμβάσεις ορισμένου χρόνου που καταρτίσθηκαν και μετά την 18.04.2001 (...) υπό την ισχύ του ΠΔ 164/2004, του οποίου πάντως οι διατάξεις είναι ανίσχυρες των διατάξεων της ως άνω Οδηγίας στο βαθμό, που χειροτερεύουν την προστασία την παρεχόμενη από την Οδηγία, η οποία ως κοινοτικό Δίκαιο υπερέχει του Εθνικού Δικαίου (βλ. μειοψηφία σε ΑΠ 538/2018 δημοσίευση σε ΤΝΠ Νόμος, εκτός δε αυτής βλ. επίσης μειοψηφία σε ΑΠ 63/2018, ΑΠ 300/2019 δημοσίευση σε ΤΝΠ Νόμος).

Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 70 του Κ.Πολ.Δ., όποιος έχει έννομο συμφέρον να αναγνωρισθεί η ύπαρξη ή μη ύπαρξη κάποιας έννομης σχέσης, μπορεί να εγείρει αγωγή. Από αυτή την ουσιαστικού δικαίου διάταξη προκύπτει ότι είναι δυνατή, η αναγνώριση με αγωγή της ύπαρξης ή όχι έννομης σχέσης που αποτελεί σε αβεβαιότητα, εφόσον συντρέχει έννομο συμφέρον. Ως έννομη σχέση θεωρείται η βιοτική σχέση του προσώπου που αναφέρεται πρός άλλο πρόσωπο ή πράγμα, η οποία ρυθμίζεται από το δίκαιο.

Επομένως μπορεί να εγερθεί αναγνωριστική αγωγή για την άρση αβεβαιότητας σχετικά με την έννοια διάταξης νόμου που αφορά συγκεκριμένη σχέση, η οποία πρέπει να αναφέρεται στο δικόγραφο της αγωγής με τα παραγωγικά της γεγονότα για να προκύπτει το έννομο συμφέρον για την άσκηση της αγωγής αυτής (βλ. Ο.Δ. 28/1987 Ελ.Δ. 29, 96, Α.Π.1743/1987 ΝοΒ 36, 1630, ΑΠ 603/1985 ΝοΒ 34, 399, Α.Π. 1582/1979 ΝοΒ 28 1111, Εφ.Θεσσ. 1506/1989 Αρμ.43, 537, Εφ. Αθ. 2393/1988 Ελ.Δ. 31, 135, Μπέη, Πολ.Δικ. άρθρ.70, αριθμ.3, 5, 6).

Κατά το άρθρο 671 ΚΠολΔ «το δικαστήριο δικάζοντας κατά τη διαδικασία των άρθρων 663 επ. του ΚΠολΔ λαμβάνει υπόψη του αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου. Οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσημο. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει κατά τη δικάσημο, αν το κρίνει αναγκαίο, άλλη ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιον του, με προφορική ανακοίνωσή του παν καταχωρίζεται στα πρακτικά, χωρίς να απαιτείται κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων να εμφανιστούν κατά την εξέταση. Ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έγιναν ύστερα από προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου πριν από εικοσιτέσσερις τουλάχιστον ώρες». Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει, ότι σε υποθέσεις που δικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, οι μάρτυρες τρίτων δίδονται είτε με εξέταση αυτών ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου και ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου πριν από εικοσιτέσσερις τουλάχιστον ώρες. Μαρτυρία που δόθηκε με άλλο τρόπο δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη κατά την εκτίμηση των αποδείξεων, ήτοι ούτε για συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων. Αυτό ισχύει και για τις δηλώσεις ή βεβαιώσεις τρίτων που αποτελούν μαρτυρίες αυτών, εφόσον έγιναν για να χρησιμοποιηθούν κατά την κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, ως αποδεικτικά μέσα στην ορισμένη μεταξύ άλλων πολιτική δίκη χωρίς να τηρηθούν οι άνω δικονομικές διατάξεις, έστω κι αν τηρήθηκε γι' αυτές ο τύπος του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (ΟΔΑΠ 8/1987 – Β.Α. ΑΠ 1405/2014, ΑΠ 887/2015, ΑΠ 635/2008, ΑΠ 524/2018 δημοσίευση σε ΤΝΠ Νόμος). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι προαναφερόμενοι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες, μεταξύ των άλλων, προσκόμισαν : 1) την από 18.6.2010 βεβαίωση του υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Ιωάννη Ζαμπάτη, για την εργαζόμενη Αλίκη Καρπετά, 2) την από 18.6.2010 βεβαίωση της υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Σοφίας Μαρή, για την εργαζόμενη Αλίκη Καρπετά, 3) την από 11.12.2010 βεβαίωση της υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Σοφίας Μαρή, για την εργαζόμενη Παναγιώτα Καραϊσκού, 4) την από 21.12.2010 βεβαίωση του υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Εμμανουήλ Χατζηνικόλα, για την εργαζόμενη Μαρία Χωριανοπούλου, 5) την από 6.12.2010 βεβαίωση του υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Εμμανουήλ Χατζηνικόλα, για τον εργαζόμενο Λουκά Καφετζόπουλο, 6) την από 11.12.2011 βεβαίωση της υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Παναγιώτας Καζάζη, για την εργαζόμενη Νεκταρία Γούναρη, 7) την από 13.6.2010 βεβαίωση του υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Μάρκου Φραγκιουδάκη, για την εργαζόμενη Δέσποινα Στεφανίδου και 8) την από 16.6.2010 βεβαίωση της υπαλλήλου του Τ.Ε.Ε. Αντωνίας Βιολάκη, για την εργαζόμενη Μυρτώ Παπαθανασίου. Οι παραπάνω μαρτυρίες δεν θα ληφθούν, όμως, υπόψη καθόσον δόθηκαν σε χρόνους κατά τους οποίους είχε ήδη ξεκινήσει η αντιδίκια μεταξύ των προαναφερόμενων διαδίκων, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν επ' αφορμής της προκειμένης διαφοράς, χωρίς, επιπλέον, να πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τους προβλεπόμενους κατά νόμο τύπους. Κατά τα λοιπά, από την επανεκτίμηση της ένορκης κατάθεσης του μάρτυρα που εξετάστηκε με την επιμέλεια των ανωτέρω εναγόντων – εκκαλούντων στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, όπως αυτή περιέχεται στα επικαλούμενα και προσκομιζόμενα, ταυτάριθμα με την εκκαλούμενη απόφαση πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης του Δικαστηρίου εκείνου, από όλα τα υπόλοιπα έγγραφα που οι διάδικοι επικαλούνται και προσκομίζουν με τις κατατεθείσες προτάσεις τους, έστω κι αν αυτά δεν πληρούν τους όρους του νόμου (βλ. ΑΠ 15/2003 Δ 35.513), προκειμένου αυτά να χρησιμεύσουν είτε ως αυτοτελή αποδεικτικά μέσα, είτε για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων (άρθρα 395, 591 του ΚΠολΔ), για μερικά από τα οποία γίνεται παρακάτω ιδιαίτερη μνεία, χωρίς, πάντως, να παραλείπεται κάποιο για την ουσιαστική διάγνωση της διαφοράς, αποδείχτηκαν τα ακόλουθα : Οι εν προκειμένω ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες απασχολήθηκαν για λογαριασμό του εναγόμενου και τώρα εφεσιβλητου, ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΣΟΣ (Τ.Ε.Ε.)» ως ακολούθως : 1) η 1^η αυτών (Μυρτώ Παπαθανασίου του Χρήστου) απασχολήθηκε αρχικά από την 6.12.2006 έως την 6.12.2007 δυνάμει της με στοιχεία Γ15/Σ45/06 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής

του τελευταίου και εν συνεχεία κατά τα χρονικά διαστήματα από την 7.12.2007 έως τις 31.3.2008, από την 1.4.2008 έως τις 30.9.2008, από την 1.10.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α37/Σ44/07, Γ6/Σ6/08, Λ8/Σ32/08, Β22/Σ1/10 αποφάσεων του αυτού ως άνω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου, ενώ, παράλληλα, δυνάμει της με στοιχεία Γ27/Σ4/07 απόφασης η εν λόγω διάδικος (1^η ενάγουσα – εκκαλούσα) συμμετείχε σε ενημερωτικές συγκεντρώσεις σε περιφερειακά τμήματα του Τ.Ε.Ε.. Η προαναφερόμενη διάδικος, κατηγορίας Δ.Ε., απασχολήθηκε στο Γραφείο Αμοιβών (Τμήμα Επαγγελματικής Ανάπτυξης, Διεύθυνση Επαγγελματικής Δραστηριότητας), με αντικείμενο την διαχείριση προγράμματος υπολογισμού αμοιβών μηχανικών ΤΕΕ, την υποβολή έργων κατόπιν αίτησης των μηχανικών, την εξυπηρέτηση του κοινού, την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με αμοιβές των μηχανικών καθώς και την θεώρηση πινακίων αμοιβών μηχανικών. 2) Ο 4^{ος} αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Λουκάς Καφετζόπουλος του Αριστείδη) απασχολήθηκε αρχικά από την 5.12.2006 έως την 5.12.2007, δυνάμει της με στοιχεία Α37/Σ46/2006 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του εναγόμενου – εφεσίβλητου, ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου κατά τα χρονικά διαστήματα από 6.12.2007 έως την 6.2.2008, από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από την 1.10.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 12.1.2010 έως τις 12.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α40/Σ4/2008, Γ5/Σ6/2008, Α7/Σ32/2008 και Β27/Σ1/2010 αποφάσεων του αυτού ως άνω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Ο εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Δ.Ε., Τεχνικός Η/Υ, απασχολήθηκε με αντικείμενο την τεχνική υποστήριξη όλων των Η/Υ, δικτύων καθώς και του λοιπού ηλεκτρονικού εξοπλισμού που βρίσκεται στα κεντρικά γραφεία του Τ.Ε.Ε.. 3) Η 6^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Νεκταρία Γούναρη του Δημητρίου) απασχολήθηκε αρχικά από τις 20.2.2007 έως την 1.4.2008, δυνάμει της με στοιχεία Α16/Σ5/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α10/Σ32/2008 και Β22/Σ1/2010 αποφάσεων του αυτού ως άνω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Φιλόλογος, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενο τις επιστημονικές εκδόσεις του Τ.Ε.Ε., τις διορθώσεις κειμένων, την γραμματειακή υποστήριξη, τις διορθώσεις κειμένων, την ιστοσελίδα των εκδόσεων, την υποστήριξη στην ανάρτηση της ύλης καθώς και τις εκδόσεις τρίτων ως προς την υποστήριξη στην ανάρτηση της ύλης. 4) Η 7^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Δέσποινα Στεφανίδου του Δημητρίου) απασχολήθηκε αρχικά από την 2.2.2007 έως την 2.2.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α37/Σ46/2006 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικώς κατά τα χρονικά διαστήματα από την 3.2.2008 έως την 1.4.2008, από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 31.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α40/Σ4/2008, Γ8/Σ6/08 - όπως η με στοιχεία Γ8/Σ6/08 τροποποιήθηκε - έως 30.9.2009, και Β22/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Στα ίδια πλαίσια, στις 16.2.2009, δυνάμει της με στοιχεία Γ17/Σ2/2009 απόφασης, της ανατέθηκε η υποστήριξη εκδήλωσης στην Πάτρα. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., απασχολήθηκε για λογαριασμό του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου με αντικείμενα την απάντηση εισερχόμενων εγγράφων, την διακίνηση σχετικής αλληλογραφίας, την παρακολούθηση της ενεργειακής επικαιρότητας από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο (ελληνικό και ξένο) και την σχετική ενημέρωση του γραφείου, την παρακολούθηση της ενεργειακής νομοθεσίας, ελληνικής και ευρωπαϊκής, την κοινοποίηση υλικού ενεργειακής επικαρότητας και δράσης στην ιστοσελίδα του Γραφείου Ενέργειας του Τ.Ε.Ε., την ενημέρωση μηχανικών και άμεσα ενδιαφερόμενων για ενεργειακά θέματα, την άμεση συνεργασία με φορείς, ιδρύματα και μηχανικούς που δραστηριοποιούνται στον ενεργειακό τομέα με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών, απόψεων και παρατηρήσεων για την προώθηση του έργου του Γραφείου Ενέργειας του Τ.Ε.Ε., την διοργάνωση εκδηλώσεων του Τ.Ε.Ε. για ζητήματα ενέργειας και με την ενεργή συμμετοχή σε παρόμοιες εκδηλώσεις άλλων φορέων, την παρακολούθηση και υποστήριξη της μόνιμης επιτροπής ενέργειας του Τ.Ε.Ε. καθώς και με την οργάνωση συμμετοχής αυτού (του Τ.Ε.Ε.) στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας. 5) Η 8^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Μαργαρίτα Αθανασιάδη του Γρηγορίου), απασχολήθηκε

αρχικά από την 2.4.2007 έως την 1.4.2008, δυνάμει της με στοιχεία Α37/Σ46/2006 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., όπως αυτή συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με τις υπό στοιχεία Γ14/Σ12/2007 και Α40/Σ4/2008 αποφάσεις, ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικώς για λογαριασμό του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2009, από τις 25.11.2009 έως τις 29.11.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011 κατόπιν των με στοιχεία Γ9/Σ6/2008 και μετά τροποποίηση Α11/Σ32/2008, Α13/Σ39/2009 και Β27/Σ1/2010 αποφάσεων του αυτού ως άνω οργάνου αυτού (Τ.Ε.Ε.). Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Χημικός Μηχανικός, απασχολήθηκε για λογαριασμό του Τ.Ε.Ε. ως υπεύθυνη παραγγελιών άρθρων, όπως και βιβλίων μέσω Εθνικού Κέντρου τεκμηρίωσης και Βρετανικής βιβλιοθήκης, με αντικείμενα την παρακολούθηση και διεκπεραίωση παραγγελιών άρθρων – βιβλίων, την ευθύνη της επικοινωνίας με τους αρμόδιους φορείς, τον έλεγχο και την διαχείριση της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας βιβλιοθήκης του Τ.Ε.Ε., την παρακολούθηση και ανταπόκριση στην αλληλογραφία που αποστέλλεται στη βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ε., τα θέματα ιστοσελίδας, την επιμέλεια περιβαλλοντικού ενημερωτικού δελτίου βιβλιοθήκης Τ.Ε.Ε., την αναζήτηση και ομαδοποίηση ιστοσελίδων φορέων σχετικών με πληροφόρηση σε θέματα που αφορούν μηχανικούς, την ενημέρωση βάσεων δεδομένων καθώς και την αναζήτηση νέων για εμπλουτισμό του υλικού της ιστοσελίδας της βιβλιοθήκης, την επιμέλεια ενημέρωσης διαρκούς ερμηνευτικού κώδικα, την επιμέλεια ενημέρωσης έντυπης και ηλεκτρονικής έκδοσης, την παραλαβή και τοποθέτηση συμπληρωμάτων νομοθετημάτων, την ενημέρωση λογισμικού υπολογιστών, την αποδελτίωση ενημερωτικού δελτίου Τ.Ε.Ε., τεχνικών χρονικών, την σάρωση εγγράφων και υλικού προορισμένου για εισαγωγή στην ψηφιακή βιβλιοθήκη, τη συμμετοχή στο έργο του τμήματος τεκμηρίωσης, την θεματική ευρετηρίαση με λέξεις κλειδιά, τη συμμετοχή στο επιστημονικό έργο του Τ.Ε.Ε. (ημερίδες, συνέδρια, διαλέξεις, σεμινάρια, μελέτες, εξυπηρέτηση κοινού βιβλιοθήκης Τ.Ε.Ε.), την εξυπηρέτηση και τον δανεισμό των αναγνωστών, την αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων, την εξυπηρέτηση περιφερειακών τμημάτων, τη συμμετοχή στην καθημερινή και περιοδική τακτοποίηση καθώς και με την μεταφορά του έντυπου υλικού της βιβλιοθήκης. 6) Ο 9^{ος} αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Δημήτριος Βουτσελάς του Αθανασίου), απασχολήθηκε αρχικά από την 6.12.2006 έως την 6.12.2007, δυνάμει της με στοιχεία Γ15/545/2006 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά για λογαριασμό του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου κατά τα χρονικά διαστήματα από την 7.12.2007 έως τις 31.3.2008, από την 1.4.2008 έως τις 30.9.2008, από την 1.10.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2010, κατόπιν των με στοιχεία Α37/Σ44/2007, Γ6/Σ6/2008, Α8/Σ33/2008 και Β22/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Ο εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Μεταλλειολόγος, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενα την διαχείριση και υποστήριξη του προγράμματος αμοιβών ιδιωτικών έργων, την εξυπηρέτηση των μηχανικών καθώς και τον υπολογισμό αμοιβών οικοδομικών έργων. 7) Η 10^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Ελένη Μπακατσή του Σταύρου), απασχολήθηκε αρχικά από την 2.2.2007 έως την 2.4.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α39/Σ46/2006, όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία Α41/Σ4/2008, απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Γ7/Σ6/2008, όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία Α9/Σ32/2008, και Β26/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του Τ.Ε.Ε.. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., απασχολήθηκε στη Γραμματεία για την EXPO 2008, με αντικείμενα την εκκαθάριση μεταβάσεων, την ενασχόληση με διεθνείς οργανισμούς, τον επανασχεδιασμό δικτυακού τόπου Τ.Ε.Ε., τη συμμετοχή σε ημερίδες πληροφόρησης και ενημέρωσης, την προετοιμασία και υλοποίηση έργων ΕΣΠΑ και το Γ' ΚΠΣ, την εκπόνηση μελετών ωρίμανσης έργων καθώς και την εκπαίδευση μηχανικών σε ειδικά θέματα δεξιοτήτων σε ΤΠΕ – ΓΚΠΣ. 8) Η 11^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Αλίκη Καρπετά του Χριστόφα) απασχολήθηκε αρχικά από την 3.4.2007 έως την 2.4.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α10/Σ14/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από τις 30.9.2008 έως τις 30.9.2009, από την 1.4.2009 έως τις 30.10.2009, από τις

30.10.2009 έως τις 13.11.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Γ7/Σ6/2008, Α9/Σ32/2008, Α7/Σ18/2009, Α25/Σ32/2009, Β26/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Χημικός, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με καθήκοντα την υποστήριξη των μελετών προϋπολογισμών ιδιωτικών έργων στη διεύθυνση επαγγελματικών θεμάτων του Τ.Ε.Ε., την εργασία στο γραφείο διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων έργων της διεύθυνσης θεμάτων και διεθνών σχέσεων, την ενασχόληση με τον προγραμματισμό καθώς και την χρηματοδότηση και την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων. 9) Η 12^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Παναγιώτα Καραϊσκου του Ιωάννη), απασχολήθηκε αρχικά από την 1.2.2007 έως την 1.4.2008, δυνάμει των με στοιχεία Α39/Σ46/2006 και Α41/Σ4/2008 αποφάσεων της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Γ7/Σ6/2008, Α9/Σ32/2008 και Β29/Σ1/2008 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε. απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου στη διεύθυνση θεμάτων Ε.Ε. και Διεθνών Σχέσεων στο τμήμα διεθνών σχέσεων – σχεδιασμού, με αντικείμενο την διεξαγωγή επιστημονικών συνεδρίων, την διακίνηση αλληλογραφίας καθώς και την μετάφραση από την αγγλική στην ελληνική, την εκκαθάριση τιμολογίων κ.λ.π.. 10) Η 14^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Χαραλαμπία Παπαδελλή του Νικολάου) απασχολήθηκε αρχικά από την 3.4.2007 έως την 3.3.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α10/Σ14/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από τις 30.9.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2010, κατόπιν των με στοιχεία Γ6/Σ6/2008, Α8/Σ32/2008 και Β27/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενα την διαχείριση και υποστήριξη του προγράμματος αμοιβών ιδιωτικών έργων, την εξυπηρέτηση μηχανικών, την παροχή βοήθειας σε θέματα νομοθεσίας για τον υπολογισμό αμοιβών καθώς και τεχνικών θεμάτων χρήσης λογισμικού, τον υπολογισμό αμοιβών οικοδομικών έργων καθώς και την χρήση λογισμικού. 11) Η 15^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Μαρία Μαυραντζά του Δημητρίου) απασχολήθηκε αρχικά από την 5.2.2007 έως την 5.2.2008 δυνάμει των με στοιχεία Γ15/Σ45/2006 και Γ25/Σ4/2007 αποφάσεων της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 5.2.2008 έως τις 31.3.2008, από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από τις 30.9.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 21.1.2010 έως τις 12.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α37/Σ44/2007, Γ6/Σ6/2008, Α8/Σ32/2008 και Β30/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Αρχιτέκτων – μηχανικός, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με καθήκοντα την διαχείριση και υποστήριξη του προγράμματος αμοιβών ιδιωτικών έργων. 12) Η 16^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Αλέξανδρος Ρουσσάκης του Γεωργίου) απασχολήθηκε αρχικά από την 2.4.2007 έως την 2.4.2008, δυνάμει της με στοιχεία Α10/Σ14/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικώς κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από τις 30.9.2008 έως τις 30.9.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 12.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία ΓΣ/Σ6/2008, Α8/Σ32/2008 - όπως τροποποιήθηκε η 2^η - και Β24/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Ο εν λόγω διάδικος, διπλωματούχος εκπαιδευτικός, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενα την διαχείριση και υποστήριξη του προγράμματος αμοιβών μηχανικών ιδιωτικών έργων, την εξυπηρέτηση μηχανικών είτε κατ' ιδίαν είτε μέσω φαξ για θέματα νομοθεσίας που αφορούν στον υπολογισμό των αμοιβών μηχανικών έργων που έχουν μηχανολογικό και ηλεκτρολογικό εξοπλισμό, που δεν αποτελεί εξάρτημα κυρίως οικοδομικού έργου καθώς και τις εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στο νέο λογισμικό και για το ν. 3843 που αφορά στις ρυθμίσεις ημιυπαίθριων χώρων. 13) Η 17^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Αλεξάνδρα Πανταζοπούλου του Γεωργίου), απασχολήθηκε αρχικά από την 5.2.2007 έως την 5.2.2008, δυνάμει της με στοιχεία Α37/Σ46/2006 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του

Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 6.2.2008 έως την 1.4.2008, από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008, από τις 30.9.2008 έως τις 30.9.2009, από τις 26 – 27.4.2009 και από τις 13.1.2010 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των με στοιχεία Α40/Σ4/2008, Γ8/Σ6/2008, Α20/Σ13/2008 - που ακολούθησε δύον αφορά την ορθή επανάληψη ως προς την ιδιότητά της - Α10/Σ32/2008, Α2/Σ12/2009, Β26/Σ1/2010 και Α13/Σ39/2009 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, που αρχικά προσλήφθηκε ως κατηγορίας Δ.Ε. αλλά εν συνεχείᾳ απέκτησε πτυχίο Τ.Ε., απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενα την καταχώριση και επεξεργασία δεδομένων, την διόρθωση και επιμέλεια κειμένων για τις εκδόσεις του Τ.Ε.Ε., την παρακολούθηση, κατασκευή και ενημέρωση των ιστοσελίδων όλων των τμημάτων της Διεύθυνσης, την αναζήτηση, καταγραφή αποδετίωση τύπου στα θέματα αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Επιστημονικής και Αναπτυξιακής Δραστηριότητας, η οποία συστήθηκε με την υπ' αριθμ. Γ8/Σ6/2008 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., όπως διορθώθηκε με την Α20/Σ13/2008 και την Α10/Σ32/2008, από 2.4.08 – 30.9.2009. Επίσης, η συγκεκριμένη διάδικος ασχολήθηκε με την μελέτη θεμάτων λειτουργίας των δικτύων Η/Υ του Τ.Ε.Ε. και τη συμβολή στους τομείς διοικητικής μέριμνας του Τ.Ε.Ε., με τη λειτουργία της βιβλιοθήκης του Τ.Ε.Ε. καθώς και της Επιστημονικής Δραστηριότητας – Πιστοποίησης αυτού (Τ.Ε.Ε.). 14) Η 18^η αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων, Ιωάννα Μπερνικόλα του Επαμεινώνδα), απασχολήθηκε αρχικά από την 8.6.2007 έως την 8.6.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α10/Σ14/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε., ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά κατά τα χρονικά διαστήματα από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008 και κατόπιν παράτασης έως τις 30.9.2009 και από τις 12.1.2010 έως τις 13.2.2010, κατόπιν των με στοιχεία Γ6/Σ6/2008, Α8/Σ32/2008 και Β30/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Π.Ε., Αρχιτέκτων – μηχανικός, απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενα την διαχείριση και υποστήριξη του προγράμματος αμοιβών ιδιωτικών έργων ως τις αρχές του 2010, ενώ από το 2010 και μετέπειτα, τη σύνταξη πινακίων διεκδίκησης αμοιβής μηχανικών κατόπιν ελέγχου των φακέλων. 15) Η 20^η αυτών (εναγότων – εκκαλούντων, Μαρία Χωριανοπούλου του Γεωργίου) απασχολήθηκε αρχικά από την 3.4.2007 έως την 2.4.2008 δυνάμει της με στοιχεία Α10/Σ14/2007 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής του Τ.Ε.Ε. ενώ στη συνέχεια απασχολήθηκε διαδοχικά από την 2.4.2008 έως τις 30.9.2008 και από τις 30.9.2009 έως τις 13.2.2011, κατόπιν των Γ5/Σ6/2008, Α7/Σ32/2008 και 322/Σ1/2010 αποφάσεων του ανωτέρω οργάνου του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Η εν λόγω διάδικος, κατηγορίας Δ.Ε., απασχολήθηκε για λογαριασμό του τελευταίου με αντικείμενο την έκδοση αμοιβών μελετών μηχανικών ιδιωτικών έργων, την πρωτοκόλληση εγγράφων την χρέωση και παραλαβή εγγράφων καθώς και την εξυπηρέτηση του κοινού. Το εναγόμενο – εφεσίβλητο ως άνω νομικό πρόσωπο υποστήριξε ότι σύμφωνα με το άρθρο 15 του από 27.11/14.12.1926 π.δ/τος, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 1486/1984 και την παρ. 39 του άρθρου 27 του ν. 2166/1993, όταν παρίσταται ανάγκη προβλέπεται η συγκρότηση έκτακτων Επιτροπών για εξέταση ειδικών θεμάτων ή ομάδων εργασίας για την εκτέλεση συγκεκριμένου κάθε φορά επιστημονικού έργου, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν και επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων που δεν είναι μέλη του Τ.Ε.Ε.. Συναφώς, το εναγόμενο – εφεσίβλητο ως άνω νομικό πρόσωπο υποστήριξε ότι η Διοικούσα Επιτροπή αυτού, με τις αποφάσεις που αναφέρονται στο αγωγικό δικόγραφο και τις οποίες αυτό συνομολόγησε, συγκρότησε κατά το χρονικό διάστημα από το έτος 2006 έως και τις 13.2.2011 διάφορες ομάδες εργασίας, αναθέτοντας, μεταξύ άλλων, και στους ανωτέρω ενάγοντες, την εκτέλεση διαφορετικού, κάθε φορά, επιστημονικού έργου και προσδιορίζοντας με αυτές (ανωτέρω αναφερόμενες αποφάσεις) τον τρόπο παράδοσης κάθε έργου, μέσα στο καθοριζόμενο εκάστοτε χρονικό πλαίσιο, τους υπεύθυνους για την παρακολούθηση, την παραλαβή καθώς και για τον έλεγχο της καλής εκτέλεσης όπως και αποζημίωση, που αφορούσε σε διαφορετικό, κάθε φορά, χρηματικό ποσό, το οποίο κατανεμόταν στα μέλη της ομάδας τημματικά ή με την παράδοση του έργου. Επιπλέον το εναγόμενο – εφεσίβλητο νομικό πρόσωπο ισχυρίστηκε ότι με τις ίδιες, ως άνω, αποφάσεις, η Διοικούσα Επιτροπή αυτού διευκρίνιζε ότι εάν το έργο δεν συμπληρωνόταν και δεν παραδιδόταν στην καθορισθείσα προθεσμία, η ανάθεση δεν ισχυει και τα μέλη της ομάδας δέχονταν ότι

παραιτούνταν από κάθε αξίωση αποζημίωσής τους από το Τ.Ε.Ε. για τμήμα ή για το σύνολο του έργο που τους είχε ανατεθεί με τη συγκεκριμένη απόφαση καθώς και ότι επιπλέον η ανάθεση γινόταν ανεξάρτητα από την τυχόν υπαλληλική ιδιότητα ορισμένων, οπότε η εκτέλεσή του θα πραγματοποιούνταν εκτός των ωρών της υπηρεσίας τους. Επιπροσθέτως, το εναγόμενο – εφεσίβλητο υποστήριξε ότι οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω ομάδες εργασίας υπέγραψαν στο ακριβές αντίγραφο αποσπάσματος από τα πρακτικά της Δ.Ε. των αντίστοιχων συνεδριάσεων, δηλώνοντας ρητώς ότι αποδέχονταν το έργο που τους ανέθεσε το Τ.Ε.Ε. και ότι επιπλέον συνομολόγησαν τους όρους που καθορίζονταν στην οικεία απόφαση, όπως ευκρινώς αναγραφόταν και στη σχετική σφραγίδα που είχε τεθεί σε κάθε ακριβές αντίγραφο των σχετικών αποφάσεων της Δ.Ε., που φέρει τις υπογραφές τους. Πλην όμως, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού που το εναγόμενο – εφεσίβλητο προσέδιδε στις παραπάνω καταρτισθείσες συμβάσεις με τους προαναφερόμενους ενάγοντες – εκκαλούντες, το πρώτο είχε εντάξει τους τελευταίους εν τοις πράγμασι στη λειτουργία της υπηρεσίας του, καθόσον οι εργασίες που άπτονταν των ανωτέρω καθηκόντων αυτών (προαναφερόμενων ενάγοντων – εκκαλούντων) παρέχονταν όχι σε χρόνο που επέλεγαν οι ίδιοι (ανωτέρω ενάγοντες – εκκαλούντες) αλλά σε προκαθορισμένο από το εναγόμενο – εφεσίβλητο νομικό πρόσωπο ωράριο, που δεν προέκυψε ότι διαφοροποιούνταν αυτού που τηρούσαν οι τακτικοί υπάλληλοι του και στο οποίο οι παραπάνω αναφερόμενοι ενάγοντες – εκκαλούντες ήταν υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται. Παράλληλα, οι τελευταίοι υποβλήθηκαν σε νομική εξάρητηση από το τελευταίο, που εκδηλωνόταν με το δικαίωμα των αρμόδιων υπεύθυνων προϊσταμένων τους να ασκούν έλεγχο και εποπτεία ως προς τον τρόπο, τον τόπο αλλά και τον χρόνο παροχής της εργασίας τους, δίνοντάς τους τις αναγκαίες εντολές και οδηγίες, στις οποίες οι προαναφερόμενοι ενάγοντες – εκκαλούντες ήταν υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται και παρέχοντας σ' αυτούς τις απαραίτητες υποδομές (μηχανήματα, εγκαταστάσεις, γραφεία, εξοπλισμό κ.λ.π.) για την δικεπεραίωση των αντίστοιχων εργασιών. Η σχέση, δηλαδή, που συνέδεε τους εν προκειμένω διαδίκους, αποσκοπούσε στην παροχή της εργασίας των παραπάνω ενάγοντων – εκκαλούντων, αυτής καθεαυτής, και δεν απέβλεπε, όπως η μίσθωση έργου, στην επίτευξη ενός τελικού αποτελέσματος, παρά τα όσα αντιθέτως το εναγόμενο – εφεσίβλητο νομικό πρόσωπο υποστήριξε. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι παραπάνω ενάγοντες – εκκαλούντες εργάστηκαν από την αρχή της πρόσληψής τους προσφέροντας ο καθένας τους τις προπεριγραφόμενες υπηρεσίες στο εναγόμενο – εφεσίβλητο, με τις ενδιάμεσες διακοπές που προπαρατίθενται και ακολουθώντας, κατά τα λοιπά, όλα τα ισχύοντα για τους λοιπούς υπαλλήλους του τελευταίου, ενώ αμείβονταν μηνιαίως με συγκεκριμένες αποδοχές, που αν και χαρακτηρίζονταν ως «αποζημίωση», εντούτοις είχαν τον χαρακτήρα μισθού, εφόσον καταβάλλονταν ως αντάλλαγμα των ανωτέρω υπηρεσιών τους. Όσον αφορά δε στις μεσολαβήσασες κατά τα ανωτέρω παρατάσεις των αρχικών συμβάσεών τους, αυτές δεν δικαιολογούνταν έκτοτε από λόγους αντικειμενικούς, καθόσον οι προαναφερόμενοι ενάγοντες – εκκαλούντες παρείχαν την εργασία τους καλύπτοντας υπηρεσιακές ανάγκες του εναγόμενου – εφεσίβλητου, οι οποίες δεν ήταν ούτε προσωρινές, ούτε απρόβλεπτες, αλλά πάγιες και διαρκείς, αφού το εν λόγω νομικό πρόσωπο είχε ανάγκη αυτών σε σταθερή βάση. Άλλωστε, τα επι μέρους αντικείμενα εργασίας καθενάς των παραπάνω ενάγοντων – εκκαλούντων, όπως αναλυτικώς προεκτίθενται και ως προς τα οποία δεν υφίσταται ειδική αμφισβήτηση, συνιστούν πάγιες ανάγκες, οι οποίες δεν μπορούν να ανακύπτουν εκτάκτως, σε ορισμένες περιόδους, αλλά παρουσιάζονται ως μόνιμες, στο σύνολό τους, ως διαρκής μέριμνα για την προώθηση του έργου των υπηρεσιών του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Εξάλλου, το γεγονός του «πάγιου» και «διαρκούς» των αναγκών δεν προϋποθέτει να υπάρχει διαδοχική ανανέωση των συμβάσεων χωρίς να παρεμβάλλεται διακοπή μεταξύ δύο συμβάσεων, εφόσον, και στην περίπτωση που η ανάγκη της υπηρεσίας επέρχεται με βεβαιότητα ακόμη και περιοδικά, κατά την πάροδο των ετών, αυτό καταδεικνύει ότι είναι πάγια και διαρκής. Ως προς το γεγονός ότι οι παραπάνω ενάγοντες – εκκαλούντες, παρά τον χαρακτηρισμό που το εναγόμενο – εφεσίβλητο προσέδωσε στις συμβάσεις που καταρτίστηκαν μεταξύ των διαδίκων, κάλυπταν πάγιες και διαρκείς λειτουργικές ανάγκες του τελευταίου, συνηγορούν και τα όσα το εν λόγω νομικό πρόσωπο ανέφερε στην προσθήκη αντίκρουση επί των προτάσεων που αυτό κατάθεσε πρωτοδικώς, σχολιάζοντας την κατάθεση του μάρτυρα που εξετάστηκε με την επιμέλεια των πρώτων (ενάγοντων – εκκαλούντων) ενώπιον του

πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα από όσα εκεί αναφέρθηκαν προκύπτει ότι παρά τα επανειλημμένα αιτήματα αυτού (εναγόμενου – εφεσίβλητου) για την πρόσληψη ή την απόσπαση προσωπικού, προς το εποπτεύον Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, προκειμένου το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο να αντιμετωπίσει τη σταδιακή απομείωση του αριθμού των υπηρετούντων για λογαριασμό του υπαλλήλων, λόγω μνημονιακών δεσμεύσεων και συναφών περιορισμών, οι σχετικές διαδικασίες δεν ενεργοποιήθηκαν, αλλά έχουν ήδη από μακρό χρόνο αδρανήσει. Ο μόνιμος χαρακτήρας των αναγκών που κάλυπταν οι παραπάνω ενάγοντες – εκκαλούντες προκύπτει, δηλαδή, τόσο από τις ίδιες τις διαρκείς ανανεώσεις των συμβάσεων τους, όσο και από την έλλειψη επαρκούς προσωπικού για την στελέχωση των υπηρεσιών του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Με βάση τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι, η ορισμένη χρονική διάρκεια καθεμίας από τις μεταξύ των διαδίκων συναφθείσες συμβάσεις δεν συμβιβάζεται με τη φύση των αναγκών που οι ανωτέρω ενάγοντες – εκκαλούντες κάλυπταν, καθόσον τόσο οι τομείς στους οποίους αυτοί απασχολήθηκαν, όσο και η παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών τους, δεν σχετίζονταν με την εκτέλεση συγκεκριμένων, χρονικώς προσδιορισμένων εργασιών των αντίστοιχων τμημάτων του καθ' ου η κλήση – εναγόμενου – εφεσίβλητου, ούτε συνδέεται με συγκεκριμένες έκτακτες ανάγκες της λειτουργίας των ως άνω υπηρεσιών του, τις οποίες οι καλούντες – ενάγοντες – εκκαλούντες να κλήθηκαν να διεκπεραιώσουν με την πρόσληψή τους, έτσι ώστε μετά το τέλος αυτών (εργασιών) να έληγε αυτοδικαίως η σύμβασή τους και να επιβαλλόταν, αντιστοιχώς, η εν συνεχείᾳ αυτοδίκαιη αποχώρησή τους, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συμβατικούς όρους. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση, η πρόσληψη των παραπάνω εναγόντων – εκκαλούντων με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ήταν σε κάθε περίπτωση αδικαιολόγητη, δεδομένης της διαρκούς απασχόλησης των συγκεκριμένων διαδίκων, με τις μεταγενέστερες, διαδοχικώς καταρτισθείσες συμβάσεις εργασίας, που επακολούθησαν τις αρχικές, οι οποίες στόχευαν στην κάλυψη των ανωτέρω μόνιμων αναγκών του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου. Από τα προαναφερθέντα προκύπτει, λοιπόν, ότι, ανεξαρτήτως των όσων τυπικών αναγράφονταν στις επί μέρους καταρτισθείσες ως άνω συμβάσεις, η εν τοις πράγμασι εφαρμογή και εκπλήρωσή τους είχε να κάνει με την παροχή συγκεκριμένης εργασίας, διαρκούς προοπτικής, αφού η προσδιορισθείσα εκάστοτε διάρκειά της δεν δικαιολογείται από τη φύση ή το είδος και το σκοπό της εργασίας που καθένας των παραπάνω εναγόντων – εκκαλούντων παρείχε, αλλά ούτε και από κάποιον άλλο αντικειμενικό λόγο. Αντιθέτως, σύμφωνα με τα ανωτέρω και ιδίως τις λειτουργικές ανάγκες του εναγόμενου – εφεσίβλητου, προκύπτει ότι οι συγκεκριμένοι ενάγοντες – εκκαλούντες κάλυπταν πάγιες και διαρκείς ανάγκες του πρώτου. Με βάση δε τα προαναφερθέντα, η έννομη σχέση που συνέδεε τους διαδίκους, τόσο βάσει της αρχικής, όσο και των διαδοχικώς καταρτισθείσων κατόπιν αυτής, μεταγενέστερων, ως άνω, συμβάσεων, ήταν, εξ αρχής, αυτή της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, μετά από ορθό νομικό χαρακτηρισμό αυτής, ο οποίος αποτελεί έργο του δικαστηρίου της ουσίας κατά την άσκηση της δικαιοδοτικής λειτουργίας του, χωρίς το δικαστήριο να δεσμεύεται από τον χαρακτηρισμό που της δίνουν ο νόμος ή οι δικαιοπρακτούντες, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη νομική σκέψη που προηγήθηκε και δεν συνιστά απαγορευμένη από το άρθρο 103 παρ. 8 του Συντάγματος μετατροπή της σύμβασης από ορισμένου σε αορίστου χρόνου, καθώς η εν λόγω συνταγματική απαγόρευση, με βάση τη σαφή γραμματική διατύπωσή της, αφορά μόνο στις συμβάσεις εργασίας ή έργου ορισμένου χρόνου που καλύπτουν πρόσκαιρες, απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες, και όχι εκείνες που καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες, σύμφωνα και με όσα αναφέρονται σχετικώς στη νομική σκέψη που προηγήθηκε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 3 του ν. 2112/1920, σε συνδυασμό με τα άρθρα 281, 671 ΑΚ, 25 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος (ΟΛΑΠ 18/2006 και 7/2011). Κι αυτό, γιατί, αφ' ενός, όπως προεκτίθεται, οι προαναφερόμενοι ενάγοντες – εκκαλούντες κάλυπταν με την εργασία τους πάγιες και διαρκείς ανάγκες του εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου, αφ' ετέρου η κατάτμηση των εργασιακών σχέσεων των πρώτων, σε ορισμένου χρόνου συμβάσεις, δεν δικαιολογείται από τη φύση, το είδος και το σκοπό της παρεχόμενης από πλευράς αυτών (εναγόντων – εκκαλούντων) εργασίας ή από τις ιδιαιτερες συνθήκες λειτουργίας των παραπάνω υπηρεσιών του τελευταίου, αφού οι συγκεκριμένες ανάγκες αυτού (εναγόμενου – εφεσίβλητου νομικού προσώπου), δεν έπαυσαν μετά την τυπική λήξη των κατ' επίφαση

χαρακτηριζόμενων συμβάσεων ορισμένου χρόνου καθενός των εναγόντων - εκκαλούντων, αλλά ο χαρακτηρισμός αυτός επιβλήθηκε ώστε να διατηρείται η δυνατότητα καταγγελίας των ενεργών, εν τοις πράγμασι υφιστάμενων συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου, με καταστρατήγηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας που διέπουν τις συμβάσεις αυτές (εργασίας αορίστου χρόνου). Τούτο δε επειδή η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 του ν. 2112/1920, που αποτελεί σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, κατά την έννοια της ρήτρας 5 παρ. 1 της Οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου της Ε.Ε. της 28.6.1999 «ισοδύναμο νομοθετικό μέτρο», για την πρόληψη των καταχρήσεων από την χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα (ΟΛΑΠ 18/2006) εφαρμόζεται στις διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ή κατ' επίφαση έργου ορισμένου χρόνου που καταρτίστηκαν και έπειτα από την έναρξη ισχύος του π.δ/τος 164/2004, δηλαδή από τις 19.7.2004 και μετά, διάστημα που συνήφθησαν οι αρχικές ως άνω συμβάσεις, δεδομένου ότι το άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 2112/1920 κατισχύει έναντι των άρθρων 5, 6 και 7 του π.δ/τος 164/2004 : α) ως κανόνας δικαίου με ανώτερη τυπική ισχύ από το εν λόγω π.δ. και β) βάσει ρητής πρόβλεψης του άρθρου 10 παρ. 1 του π.δ/τος 164/2004, ότι το διάταγμα αυτό δεν θίγει ρυθμίσεις ευνοϊκότερες για τους εργαζόμενους εν γένει, όπως είναι στην προκειμένη περίπτωση το άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 2112/1920. Εξάλλου, σιωπηρή κατάργηση του ως άνω άρθρου με το ανωτέρω π.δ. θα αντέβαινε επίσης στο κοινοτικό δίκαιο, διότι στην περίπτωση αυτή, θα επρόκειτο για καταστρατήγηση του κοινοτικού δικαίου από νομοθετικό μέτρο της εσωτερικής έννομης τάξης, δια του οποίου, υποτίθεται, ενσωματώνεται η Οδηγία σε αυτήν. Περαιτέρω, ουδέποτε έχει κριθεί από το ΔΕΚ (νυν ΔΕΕ) ότι η Οδηγία δεν είναι επιδεκτική απευθείας εφαρμογής (βλ. ΕφΑθ 3221/2014 αδημ., ΕφΑθ 2401/2016, ΕφΑθ 552/2018 αδημ.). Επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που έκρινε την αγωγή ως μη νόμιμη, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ανωτέρω διατάξεις, όπως βάσιμα παραπονούνται με την κρινόμενη έφεσή τους οι προαναφερόμενοι ενάγοντες - εκκαλούντες, κατά παραδοχή των σχετικών λόγων αυτής. Εξάλλου, κατά το άρθρο 281 του ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο οικονομικός και ο κοινωνικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικώς, όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε, χωρίς, κατά νόμο, να εμποδίζουν την γένεση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και θητικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου, που τείνει στην ανατροπή της καταστάσεως που δημιουργήθηκε υπό ορισμένες ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε για πολύ χρόνο, με επακόλουθο να συνεπάγεται επαχθείς συνέπειες για τον υπόχρεο. Απαιτείται δηλαδή, για να χαρακτηρισθεί καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος, να έχει δημιουργηθεί στον υπόχρεο, από την συμπεριφορά του δικαιούχου, σε συνάρτηση και με εκείνη του υπόχρεου και μάλιστα ευλόγως, η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμά του. Απαιτείται ακόμη οι πράξεις του υπόχρεου και η υπ' αυτού δημιουργηθείσα κατάσταση, επαγόμενη ιδιαιτέρως επαχθείς, για τον υπόχρεο, επιπτώσεις, να τελούν σε αιτιώδη σύνδεσμο με την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου. Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε την εύλογη πεποίθηση στον υπόχρεο, ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται αυτό να ασκηθεί, δεν αρκεί για να καταστήσει καταχρηστική τη μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλά απαιτείται να συντρέχουν, προσθέτως, ειδικές συνθήκες και περιστάσεις, προερχόμενες, κυρίως, από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου και του υπόχρεου, ενώφει των οποίων και της αδράνειας του δικαιούχου, η επακολούθησασα άσκηση του δικαιώματος, τείνουσα στην ανατροπή της διαμορφώθείσας καταστάσεως υπό τις ανωτέρω ειδικές συνθήκες και διατηρηθείσας, για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, να εξέρχεται των, υπό της ανωτέρω διατάξεως, διαγραφομένων ορίων. Η ειρημένη δε αδράνεια του δικαιούχου, που δεν είναι απαραίτητο να προκαλεί αιφόρητες ή δυσβάστακτες, για τον υπόχρεο, συνέπειες, αρκούσης της επελεύσεως δυσμενών απλώς για τα συμφέροντά του επιπτώσεων, πρέπει να υφίσταται επί μακρό χρονικό διάστημα, πλην ελάσσονα του, δια την παραγραφή του δικαιώματος υπό του νόμου προβλεπομένου, από τότε που ο δικαιούχος μπορούσε να ασκήσει το δικαίωμά του (ΟΛΑΠ 10/2012, ΟΛΑΠ 8/2001 και 1/1997). Ενώ δε στη συγκεκριμένη περίπτωση το

εναγόμενο νομικό πρόσωπο ως εφεσίβλητο δίκαιοιται κατά το άρθρο 527 εδ. α' του ΚΠολΔ να προτείνει στην κατ' έφεση δίκη με τις προτάσεις του νέους πραγματικούς ισχυρισμούς, που δεν είχαν προταθεί πρωτοδίκως ή είχαν προταθεί τότε αόριστα, εφόσον συντελούν σε απόκρουση της έφεσης και υποστήριξη του διατακτικού της εκκαλούμενης απόφασης (βλ. ΑΠ 1630/1983 ΝοΒ 1984.1367, ΑΠ 765/1988 ΕΕΝ 1989.387, ΕφΔωδ 172/2013 δημοσίευση σε ΤΝΠ Νόμος, ΕφΑθ 10372/1986 ΝοΒ 1987.555, ΕφΑθ 9772/1991 Αρμ 1992.134, ΕφΑθ 478/2004 Ελλανη 2008.603, Εφλαρ 109/2004 Δικογραφία 2004.445), το ως άνω νομικό πρόσωπο (εναγόμενο – εφεσίβλητο), προτείνοντας εκ νέου την από το άρθρο 281 του ΑΚ ένσταση, δεν προέβαλε τον ισχυρισμό αυτό επικουρικώς, αλλά για την θεμελίωσή του, επικαλέστηκε περιστατικά με τα οποία επιχείρησε να αποκλείσει τη γέννηση ή να καταλύσει τα ασκούμενα με την αγωγή δίκαιωματα των προαναφερόμενων εναγόντων – εκκαλούντων, τα οποία, όμως, δεν θεμελιώνουν ένσταση καταχρηστικής άσκησής του, αλλά άρνηση της στηριζόμενης στο δίκαιωμα αυτό αγωγής. Σε κάθε περίπτωση, ο ισχυρισμός αυτός είναι κατά τα ανωτέρω αβάσιμος, αφού μόνη η παρέλευση μακρού χρονικού διαστήματος μέχρι τη συζήτηση της αγωγής, χωρίς την επίκληση συνδρομής, προσθέτως, ειδικών συνθηκών και περιστάσεων, που να προήλθαν από την προηγηθείσα συμπεριφορά των προαναφερόμενων εναγόντων – εκκαλούντων και που σε συνδυασμό με την επικληθείσα αδράνειά τους να μπορούν να κριθούν ικανές προς το σκοπό αυτό, δεν αρκεί για να χαρακτηρίσει την, με την εκ υστέρων άσκηση της ένδικης αγωγής, ανατροπή της διαμορφωθείσας εν τω μεταξύ κατάστασης ως εξερχόμενη των διαγραφόμενων από τη διάταξη του άρθρου 281 του ΑΚ ορίων.

Κατόπιν αυτών και κατά παραδοχή των αντίστοιχων λόγων της, πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση, ως βάσιμη και από ουσιαστικής άποψης και να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση. Στη συνέχεια δε, αφού κρατηθεί η υπόθεση στο παρόν Δικαστήριο και εκδικαστεί εκ νέου η από 21.6.2017 αγωγή, πρέπει αυτή να κριθεί νόμιμη και εν συνεχεία βάσιμη από ουσιαστικής άποψης. Ακολούθως, πρέπει : α) να αναγνωριστεί ότι οι ως άνω ενάγοντες συνδέονται με το εναγόμενο νομικό πρόσωπο με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, β) να αναγνωριστεί ότι η λύση των εργασιακών σχέσεων των ανωτέρω εναγόντων κατά την τυπική λήξη αυτών ισοδυναμεί με καταγγελία των συμβάσεων εργασίας των εν λόγω διαδίκων, η οποία δεν επάγεται έννομες συνέπειες ως προς αυτούς και να υποχρεωθεί το εναγόμενο νομικό πρόσωπο να τους απασχολεί δυνάμει αυτών, στη θέση, με την ειδικότητα και με τις καταβλητέες κατά νόμο αποδοχές, απειλουμένης χρηματικής ποινής ποσού 150 ευρώ για κάθε ημέρα παράλειψης αυτού (εναγόμενου) να συμμορφωθεί με την υποχρέωσή του αυτή. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των διαδίκων και για τους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, πρέπει να συμψηφιστούν στο σύνολό τους, μεταξύ αυτών, διότι η ερμηνεία των κανόνων δικαίου που εφαρμόστηκαν ήταν ιδιαίτερα δυσχερής (άρθρα 179 και 183 του ΚΠολΔ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό της παρούσας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δικάζει κατ' αντιμολίαν των διαδίκων την από 16.6.2018 και με αριθμούς έκθεσης κατάθεσης 60480/4076/2018 έφεση κατά της με αριθμό 821/2018 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που εκδόθηκε κατ' αντιμολίαν των διαδίκων, κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών.

Δέχεται τυπικά και ουσιαστικά την έφεση.

Εξαφανίζει την με αριθμό 821/2018 οριστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Κρατά και δικάζει κατ' ουσίαν την από 21.6.2017 και με αριθμούς έκθεσης κατάθεσης 549582/1511/2017 αγωγή.

Δέχεται την αγωγή.

Ανανγωρίζει ότι οι αμέσως προηγούμενοι ενάγοντες συνδέονται με το εναγόμενο νομικό πρόσωπο με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου.

Ανανγωρίζει ότι η λύση των συμβάσεων εργασίας των προαναφερόμενων εναγόντων ισοδυναμεί με καταγγελία, η οποία είναι άκυρη.

Υποχρεώνει το εναγόμενο νομικό πρόσωπο να αποδέχεται τις υπηρεσίες των εναγόντων, σύμφωνα με τις συμβάσεις αυτές, καταβάλλοντάς τους τις νόμιμες αποδοχές τους με την απειλή χρηματικής ποινής ποσού 150 ευρώ υπέρ καθενός αυτών (εναγόντων), για κάθε ημέρα παράλειψης συμμόρφωσης του εναγόμενου στην παραπάνω υποχρέωσή του.
Συμψηφίζει μεταξύ των διαδίκων στο σύνολό τους τα δικαστικά έξοδα και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας.
Κρίθηκε κ.λ.π.

H. Diuotis

Hilary

Α - ΠΡΙΦΘΗ

